IVAN CRISTINA

MIHĂLCEANU CLAUDIA

MARINOV ANTOANELA

MOLDOVEANU EMILIA

SARIVAN ANAMARIA NICOLETA

ALEXANDRU OANA CLAUDIA

VASILE DANIELA

ANDREI MIRELA

CIOCHINICĂ IOANA

POPA GABRIELA

Prieteni de pretutindeni

GHID DE BUNE PRACTICI PENTRU CADRELE DIDACTICE

"Dacă omul n-a primit decât o educație defectuoasă sau rea,
el devine cel mai îngrozitor animal pe care l-a produs pământul.
De aceea legiutorul trebuie să facă din educația copiilor
Prima și cea mai serioasă din preocupările sale."

COLABORATORI :

DUȚĂ IOANA FLAVIA, CÎRSTEA ELENA BEATRICE, MIHĂILESCU SILVIA, MOISE DIANA, SPĂTARU GABRIELA, IANCU DANIELA , BARBU GABRIELA DUMITRU GEORGIANA, MARINESCU ALEXANDRA, IORDACHE MARIANA PANAIT OANA ROXANA, MANEA CRISTINA, MARDARE RODICA, VOICU CRISTINA LUPU ADELINA, SARIVAN GEORGE OVIDIU, COSMA LAVINIA GEORGIANA, ANDREI DOINA, PARTAL FĂNUȚA, BOTIȚĂ MIHAELA EPAMINONDA, PANĂ RODICA DANIELA, HÎNCU MARIANA, DRAGOMIR NICOLETA, PEAGU MANUELA ADELINA DINU ALEXANDRA, MATACHE ALAEXANDRA, MIHALAȘCU IONUȚ

Cuprins

1. CUVÂNT ÎNAINTE
2. ȘCOALA INCLUZIVĂ – UN NOU MODEL DE EDUCAȚIE
3. INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE
4. PROFESORUL ÎN ÎNVĂŢĂMÂNTUL SPECIAL
5. CREATIVITATE ȘI CALITATE PEDAGOGICĂ
6. METODE ȘI TEHNICI INOVATIVE PENTRU SUSȚINEREA PARTICIPĂRII ȘI REUȘITEI ȘCOLARE A ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE
7. RELAȚIA DINTRE PSIHOMOTRICITATE ȘI FORMAREA ABILITĂȚILOR DE SCRIS-CITIT
8. JURNALUL REFLEXIV, CA METODĂ DE EVALUARE COMPLEMENTARĂ A ACTIVITĂȚII PROFESORULUI LA ORELE DE LIMBA ROMÂNĂ
9. TERAPIA CRANIO-SACRALĂ
10. CHIMIA LA ELEVII CU CES
11. JOCUL DE MIȘCARE LA ELEVII CU CES
12. MODALITĂȚI ȘI STRATEGII DE STIMULARE A MOTIVAȚIEI ÎNVĂȚĂRII LA ELEVUL CU CES
13. CARE SUNT SEMNELE COPILULUI CU CES?
14. TERAPIE PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE
15. ȘCOALA INCLUZIVĂ – STRATEGII EDUCAȚIONALE NECESARE
16. TRATAREA DIFERENȚIATĂ ȘI INTEGRAREA COPIILOR CU CES
17. INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ
18. MODELE PLANURI DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

CUVÂNT ÎNAINTE

În contextul actual, al intensificării eforturilor de redimensionare a politicii educaţionale în sensul asigurării educaţiei pentru toţi, al egalizării şanselor de acces şi reuşită ale tuturor copiilor, indiferent de natura "diferentelor" dintre ei, lucrarea de faţă nu poate să fie considerată decât deosebit de bine venită.

Construcţia sa, pe structurile unor referate pentru formarea cadrelor didactice în spiritul preţuirii şi abordării pedagogice a diversităţii elevilor, permite accesul la informaţii, deja testate şi rafinate în cadrul unor activităţi concrete, îmbinând eficient un minim necesar de teorie cu utile sugestii practice.

Ghidul ”Prieteni de pretutindeni" confirmă încă o dată preocupările constante ale cadrelor didactice de perfecționanre în domeniul educației, dar și pentru împărtășirea unor informaţii de calitate tuturor dascălilor, pentru susţinerea imperativelor de reformă a politicii şcolare cu expertiza cumulată în multiple activităţi concrete. Ca atare nu putem decât să sfătuim călduros cadrele didactice să parcurgă responsabil această lucrare, fiind convinşi că se vor întâlni cu informaţii utile ce le vor confirma eficienţa activităţilor anterioare sau le vor îmbogăţi universul pedagogic.

ȘCOALA INCLUZIVĂ – UN NOU MODEL DE EDUCAȚIE

Școala are responsabilitatea de a oferi șanse egale tuturor elevilor. Asigurarea acestor șanse înseamnă a crea posibilități maxime de dezvoltare pentru fiecare elev, în funcție de aptitudinile și interesele sale. Educația incluzivă a devenit parte integrantă a educației pentru toți, fiind răspunsul școlii la nevoile diverse ale copiilor. Elevii sunt aduși împreună într-o sală de clasă și într-o comunitate, indiferent de punctele lor forte sau slabe, având ca scop maximizarea potențialului fiecăruia.

Noua școală incluzivă trebuie să recunoască și să răspundă adecvat cerințelor educaționale diverse ale copiilor, asigurând o educație de calitate pentru toți. Aceasta reprezintă o schimbare în politica educațională, astfel încât școlile să poată oferi soluții adecvate pentru nevoile educaționale variate ale elevilor. Diferențele dintre copii sunt considerate normale, iar școala dispune de servicii adecvate pentru a răspunde continuu cerințelor educaționale diverse.

Filosofia educației incluzive este susținută de toți membrii comunității școlare și de toți cei implicați în viața școlii. Crearea unei culturi școlare incluzive este la fel de importantă ca predarea cunoștințelor și dezvoltarea abilităților. Această filosofie stă la baza strategiilor și deciziilor practice ale școlii și contribuie la imaginea și realitatea acesteia. Cu toate acestea, condițiile organizatorice din școli, cum ar fi numărul mare de elevi în clasă, programa școlară încărcată, timpul limitat pentru activități și interacțiuni în clasă, precum și pregătirea insuficientă a cadrelor didactice reprezintă obstacole majore în asigurarea unui învățământ eficient pentru fiecare elev.

După 1990, conceptul de educație incluzivă a fost introdus, subliniind necesitatea de a reexamina și extinde rolul învățământului obișnuit pentru a se adapta la cerințele copiilor, nu invers, astfel încât toți copiii să învețe împreună. Elevii care nu se pot conforma cerințelor școlare, cei care întâmpină diverse forme și niveluri de eșec școlar sunt încă insuficient cunoscuți și acceptați din punct de vedere psihopedagogic. Atitudinea generală a școlii și a societății față de acești copii este adesea de subestimare, bazată în mare parte pe lipsa de succes și competență școlară.

Școala are responsabilitatea fundamentală de a asigura șanse egale tuturor elevilor. Aceasta înseamnă să ofere fiecărui elev posibilități maxime de dezvoltare, adaptate la aptitudinile și interesele sale individuale.

Educația incluzivă a devenit o parte esențială a sistemului educațional, răspunzând diversității și nevoilor variate ale copiilor. În cadrul unei clase și al unei comunități școlare, elevii sunt integrați indiferent de punctele lor tari sau de provocările cu care se confruntă în

învățare, cu scopul de a maximiza potențialul fiecăruia. Fiecare copil este unic și are nevoi educaționale diferite. Educația incluzivă devine astfel o oportunitate crucială pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor marginalizați sau excluși din educație.

Incluziunea înseamnă a depune eforturi pentru a adapta strategiile de predare-învățare astfel încât să fie potrivite pentru toți elevii, indiferent de limba, cultura, sau problemele de sănătate pe care le întâmpină, respectând individualitatea fiecăruia și evitând stigmatizarea sau segregarea. Aceasta nu doar îmbunătățește procesul de învățare pentru toți elevii, ci și creează un mediu mai inclusiv și mai susținător.

Pentru a asigura o educație eficientă pentru toți elevii, este esențială aplicarea educației diferențiate. Aceasta implică adaptarea activităților de învățare în funcție de ritmul și capacitatea de înțelegere a fiecărui elev sau grup de elevi. Copiii cu tulburări de hiperactivitate și deficit de atenție (ADHD) reprezintă o categorie pentru care educația incluzivă oferă o șansă de integrare în învățământul de masă. Acești copii se confruntă cu dificultăți în adaptarea la cerințele școlare, iar educația incluzivă le oferă sprijinul necesar pentru a-și maximiza potențialul.

Implementarea unei educații incluzive nu este doar despre integrarea copiilor cu nevoi speciale în școli obișnuite, ci și despre adaptarea curriculumului și oferirea de servicii specializate pentru fiecare copil. Aceasta implică responsabilitatea comună a întregii comunități școlare de a crea un mediu în care fiecare elev poate învăța și se poate dezvolta în mod adecvat.

Noua școală incluzivă trebuie să recunoască și să răspundă adecvat cerințelor educaționale diverse ale copiilor, oferind o educație de calitate pentru toți. Aceasta reprezintă o schimbare în politica educațională, astfel încât școlile să poată oferi soluții adecvate pentru nevoile educaționale variate ale elevilor.

Cu toate acestea, în condițiile actuale ale sistemului educațional, caracterizat de resurse materiale limitate și clase numeroase, asigurarea unei educații incluzive rămâne un proces complex și provocator. Este crucial ca toți cei implicați în educație să colaboreze pentru a găsi soluții eficiente și sustenabile, asigurând că niciun copil nu este lăsat în urmă în procesul educativ.

Bibliografie:

1. Ungureanu, D., Educaţia integrată şi şcoala incluzivă, Editura de Vest, Timişoara, 2000.
2. Vrăşmaş, T., Şcoala şi educaţia pentru toţi, Ed. Miniped, Bucureşti, 2004.
3. Vrăjmaş, Traian, *Învăţământul integrat şi/sau incluziv, Editura Aramis, Bucureşti, 2001*
4. Gherguţ, Alois, *Psihopedagogia persoanelor cu cerinţe speciale-strategii diferenţiate şi incluzive în educaţie, editura Polirom , Bucureşti,2006*

INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

Tot mai des, întâlnim în jurul nostru oameni cu deficiențe. Aceștia sunt percepuți diferit, mulți dinte noi având reticențe față de persoanele cu deficiențe, deorece avem o concepție greșită față de aceste persoane. Trebuie să înțelegem faptul că sunt niște oameni la fel ca toți ceilalți, fiind produsul unic al eredității și al mediului.

Copiii cu C.E.S. pot prin intermediul jocului să-și exprime propriile capacități. Așadar, copilul primește prin joc informații despre lumea în care trăiește, ia contact cu persoane și cu obiectele din mediu înconjurător și în același timp, învață, pas cu pas, să se orienteze în timp și spațiu. Când jocul se desfășoară în grup, acesta asigură socializarea. Jocurile de grup sunt importante pentru copiii cu dizabilități, deoarece, le oferă șansa de a se juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim doi membri pentru a se desfășura. Jocurile trebuie să fie adaptate în funcție de gradul de deficiență și de dezvoltarea cognitivă al copilului.

Copiii cu C.E.S. pot fi integrați în școala de masă prin următoarele forme: clase diferențiate, integrate în structurile școlilor de masă, grupuri de câte câțiva copii cu deficiențe incluși în clasele normale.

Copiii cu C.E.S. au nevoie de un curriculum planificat diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învățare evaluare specializate, toate acestea adaptate abilităților de citire, calcul, scriere și nu în ultimul rând, de programe terapeutice pentru tulburări motorii.

Modul de predare este necesar să fie cât mai apropiat de modul de învățare pentru că un volum mai mare de informații să poată fi acumulat în aceeași perioadă de timp. Se poate realiza acest lucru doar dacă este cunoscut stilul de învățare al copilului și dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să aflăm ce stil de învățare abordează copilul. Elevii care au deficiențe de vedere, de auz sau deficiențe fizice, au nevoie de programe și modalități de predare adaptate cerințelor lor educative, programe de terapie, rampe de acces pentru deplasare, asistență medicală specializată, dar și asistență psihoterapeutică.

În cazul copiilor care au tulburări emoționale trebuie să fie din timp identificați deorece consultarea psihologului, a doctorului neuropsihiatru și nu în ultimul rând terapia, să fie începute cât mai devreme, cu implicarea cadrelor didactice de la clasă și nu în ultimul rând a familiei.

Viziunea incluzivă este de părere că școlile au misiunea de a-i sprijini pe elevi să depășească unele blocaje din calea învățării și că cei mai buni dascăli sunt aceia care au abilitățile necesare pentru a-i ajuta pe elevi să reușească acest lucru. Pentru a atinge acest

obiectiv, școala trebuie să dispună de strategii funcționale pentru a pune în practică măsuri care să faciliteze îndepărtarea blocajelor de care se lovesc elevii în calea participării lor la educație.

O altă caracteristică specifică a acestor copii speciali o constituie faptul că posibilitățile lor nu sunt în concordanță cu nivelul obișnuit al așteptărilor față de ceilalți copii. Ei nu se pot adapta foarte ușor și nu pot obține rezultate notabile în cadrul sistemului educațional tradițional. Nu reușesc să obțină examenele de capacitate sau bacalaureat și nu reușesc să obțină diplome. În spatele acestor nereușite, stă nivelul ineficient de funcționare a proceselor cognitive, agravat de faptul ca nu beneficiază de o stimulare cognitivă corespunzătoare, nici în familie și nici în școală.

Calea integrării a unei persoane cu cerințe educative speciale ar trebui să țină cont de măsurile care favorizează autonomia sa personală și asigură independența sa economică și integrarea sa socială, cea mai completă posibil. De asemenea, trebuie incluse și dezvoltate programe de readaptare, măsuri colective dar și individuale care să favorizeze independența personală, care să-i permită să ducă o viață cât mai normală. O integrare totală presupune un ansamblu de măsuri fundamentale și complementare, dispoziții, servicii de facilitare care ar putea garanta accesibilitatea la confortul fizic și psihologic.

Integrarea educativă vizează reabilitarea şi formarea persoanelor cu nevoi speciale aflate în dificultate psiho-motorie, cu dizabilităţi senzoriale, intelectuale, de limbaj, psiho-comportamentale, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială şi pedagogică. Principiul de bază al acestei tendinţe este acela de a adapta şcoala şi educaţia la diversitatea tipurilor şi a posibilităţilor de învăţare, la interesele şi abilităţile de care aceştia dispun. Această nouă orientare în realitatea educaţională presupune adoptarea unor reforme atât la nivel social cât şi la nivelul sistemului de învăţământ. În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităţilor cu privire la rolul social al şcolii, schimbarea mentalităţilor în plan individual, al cadrelor didactice, al părinţilor, etc. Reformele cele mai accentuate sunt cele la nivelul modului de desfăşurare a activităţii didactice. „Statutul persoanelor cu dificultăţi de învăţare sau al celor cu dizabilităţi decurge din atitudinea societăţii faţă de deficienţă şi deficienţi, deoarece ea este cea care construieşte o anumită imagine socială a omului şi care este investită cu valoare deplină în societate.” (C.Enăchescu, p.188)

Problematica integrării copiilor cu CES în învăţământul de masă aduce în discuţie conceptul de egalitate a şanselor. Prin egalitatea şanselor se înţelege acel proces prin care diversele sisteme ale societăţii şi mediului sunt puse la dispoziţia tuturor, în particular a persoanelor cu handicap. Existenţa copiilor cu CES a pus în faţa învăţământului probleme dintre cele mai diverse, de la forme de organizare a activităţii, metodologia didactică, strategiile de evaluare, strategiile de predare/învăţare, modalităţi de diferenţiere a activităţii şi/sau a conţinuturilor învăţării, etc până la complexa problemă a segregării sau/şi integrării acestor copii în învăţământul de masă.

Până nu demult, în unele ţări printre care şi România, a separat persoanele care nu se ridicau la nivelul standardelor prestabilite, dificultatea de învăţare fiind considerată consecinţa unei boli care poate fi tratată numai într-un loc specializat. Copiii cu deficienţe uşoare care frecventau şcoli obişnuite nu beneficiau de o asistenţă psihopedagogică adecvată. S-au creat astfel şcoli şi instituţii speciale. Tot mai mult se face azi simţită nevoia ca şcolile obişnuite să se implice prin lărgirea obiectivelor lor, astfel încât să poată cuprinde o mai mare diversitate de elevi şi să permită înglobarea, în sistemul general, a cât mai multor copii cu cerinţe educaţionale specifice.

În această perspectivă, însăşi învăţământul special trebuie să fie:

• recunoscut ca responsabilitate a tuturor celor care activează în învăţământul normal şi la îndemâna tuturor celor care au nevoie de el;

• integrant, permiţând tuturor copiilor cu deficienţe să fie educaţi în mediul cel mai puţin restrictiv;

• flexibil şi centrat pe copil;

• profesional, practicat de profesori specialişti şi devotaţi;

• comprehensiv şi realist, în funcţie de realităţi actuale, economice, sociale, culturale şi politice.

Strategia naţională cu privire la egalizarea şanselor pentru copiii şi tinerii cu deficienţe are la bază ideea educaţiei pentru toţi şi pentru fiecare:

• şcolile trebuie să includă în procesul de învăţământ toi copiii, indiferent de condiţiile fizice, intelectuale, lingvistice sau de altă natură;

• învăţământul trebuie adaptat la cerinţele copilului şi nu copilul să se adapteze la cerinţele prefabricate;

• participarea la procesul de învăţământ în cadrul şcolilor obişnuite, deschise pentru toţi membrii societăţii;

• şcoala incluzivă trebuie să recunoască şi să reacţioneze la diversele cerinţe ale elevului prin: programe de învăţământ adecvate, organizare eficientă, strategii didactice concrete, folosirea optimă a resurselor, parteneriate cu celelalte instituţii ale comunităţii;

• copilul deficient trebuie să primească întregul sprijin suplimentar de care are nevoie pentru obţinerea de performanţe proprii după posibilităţile lui;

Succesul integrării poate fi realizat numai prin funcţionarea unor parteneriate autentice la nivelul instituţiilor guvernamentale, al asociaţiilor nonguvernamentale al elevilor, cadrelor

didactice, părinţilor şi al comunităţii locale.

Proiectarea şi realizarea unei asemene strategii, va apropia învăţământul românesc de generosul ideal al „educaţiei pentru toţi copiii- educaţie pentru fiecare”.

Dacă F. E. Verza (2002, p.285) defineşte instituţionalizarea ca „reprezentând încadrarea unor copii cu diverse tipuri de deficienţe în instituţii specializate unde aceştia beneficiază de hrană, îngrijire, odihnă, educaţie specializată şi chiar locuri de muncă, sub supravegherea unui personal specializat”, E. Bonchiş (2000, p.127) consideră că „a instituţionaliza un copil înseamnă a-l plasa într-un mediu din care lipsesc lucrurile personale, evenimentele personale, lipsesc activităţile adecvate/individualizate fiecărei persoane, lipseşte contactul cu lumea exterioară şi perspectiva viitorului”. Continuă autoarea: „personalul controlează toate deciziile iar rezidentul îşi pierde autonomia şi încetează a se mai vedea pe sine însuşi ca având alte roluri sau relaţii într-o lume exterioară instituţiei, el devine practic dependent de instituţie şi incapabil de organizare a propriei sale vieţi”.

PROFESORUL ÎN ÎNVĂŢĂMÂNTUL SPECIAL

Învăţământul special reprezintă instituţiile şi structurile şcolare organizate pentru copii cu ***deficienţe***. El a fost asociat de-a lungul timpului şi, în mare măsură, încă este, în ţara noastră, ca şi în alte ţări cu educaţia şcolară organizată special pentru copii surzi, nevăzători, pentru cei cu deficienţe mintale sau fizice. Dacă învăţământul special tradiţional însemna doar şcolarizarea copiilor cu cerinţe speciale în instituţii separate, organizate special, învăţământul special din zilele noastre aspiră la modernizare, inclusiv prin apropierea organizaţională, a standardelor şi calităţii, de învăţământul general.

În ţara noastră, preocuparea şi interesul pentru educaţia şi integrarea şcolară şi socioprofesională a copiilor cu deficienţe s-au concretizat prin moduri practice, unele aplicate cu mult timp în urmă. Primele instituţii destinate şcolarizării copiilor cu deficienţe au apărut încă din secolul al XIX-lea. După cel de-al doilea război mondial se intensifică procuparea pentru acest domeniu iar în anii ’60 au avut loc o diversificare şi o creştere a numărului de instituţii destinate acestor categorii de copii. După 1989, problematica copiilor cu nevoi speciale a cunoscut o serie de transformări permanente. ***Legea învăţământului*** promulgată în 1995 a permis includerea învăţământului special ca parte integrantă şi inseparabilă a sistemului naţional de educaţie, precum şi racordarea la tendinţele şi dezvoltările internaţionale.

Deficienţele de auz sunt deficienţe senzoriale determinate de unele disfuncţii sau tulburări la nivelul analizatorului vizual, cu implicaţii majore asupra desfăşurării normale a vieţii de relaţie cu factorii de mediu, dar şi a proceselor psihice ale persoanei, având o rezonanţă puternică în conduita şi modelul de existenţă al acesteia.

În majoritatea cazurilor, pierderea auzului este un proces lent, nedureros. Un studiu recent arată că aproximativ 35% dintre copiii cu vârste cuprinse între 7 şi 18 ani au pierderi ale capacităţii auditive în diferite grade. În multe cazuri acestea se datorează sunetelor de intensitate foarte mare ca urmare a purtării căştilor audio sau participării la concerte foarte zgomotoase. Depistarea şi intervenţia precoce a tulburărilor auditive sunt o condiţie fundamental pentru evoluţia ulterioară a copilului, dat fiind pericolul mutităţii, adică neînsuşirea limbajului ca mijloc de comunicare şi instrument operaţional al gândirii. Altfel spus, deficienţa auditivă nu este atât de gravă prin tipul, forma de manifestare, gradul de pierdere a auzului, cât mai ales prin

influenţele negative asupra proceselor de percepţie a sunetelor necesare formării şi dezvoltării normale a vorbirii, a limbajului, a gândirii copilului eficient.

Factorii educaţionali, adică cadrele didactice, implicaţi în şcolarizarea copiilor cu deficienţe de auz ocupă un loc important în viaţa acestora; ei trebuie să lucreze în echipă, să lucreze cu copiii şi nu pentru copii şi să pună accent pe ceea ce pot copiii şi nu pe ceea ce nu pot. Munca lor nu vizează doar copilul ci chiar şi familia acestuia, mediul social ce vine în contact cu copilul surd. Astfel finalitatea actului educaţional constă în însuşirea valorilor sociale în vederea acceptării şi integrării copilului în societate. Pentru realizarea acestuia, cadrele didactice trebuie să îndeplinescă un standard de aptitudini şi calităţi de ordin intelectual, fizic, afectiv - volitiv şi de caracter.

Activitatea didactică implică solicitări multiple, diverse de la copil la copil, ceea ce impune consumare de energie fizică şi psihică foarte mare. Aplecarea cadrului didactic asupra fiecărui copil necesită un efort intelectual mare: concetrarea atenţiei susţinute, efort de gândire şi imaginaţie, mobilitate intelectuală şi fizică, stăpânire de sine. În pregătirea fiecărei lecţii, activităţile necesită:

- O bună pregătire intelectuală
- Cunoştinţe psihologice, psihopedagogice de specialitate
- Aptitudini psihologice care să-l ajute în cunoaşterea copiilor
- Aptitudini pedagogice în organizarea lecţiilor şi a clasei
- Cunoştinţe multiple pentru abordarea interdisciplinară
- Tact pedagogic în folosirea mijloacelor didactice în raport cu scopul şi obiectivele propuse
- Artă în punerea în practică a tuturor cunoştinţelor cu scopul realizării eficiente a actului educaţional
- Capacitate în înţelegerea nevoilor speciale ale copilului cu dizabilităţi de auz
- Disciplină, corectitudine, respect, implicare.

Activitatea didactică la copiii cu dizabilităţi de auz este grea şi nu întotdeauna cu rezultate imediate. Uneori acestea se lasă foarte mult aşteptate în funcţie de dizabilitate sau dacă sunt deficienţe asociate. Rezultatele par la prima vedere mici, nesemnificative deşi dacă sunt raportate obiectiv la realitatea de la clasă, pot fi catalogate drept spectaculoase. Cadrul didactic ***ideal*** care predă la clasele cu elevi cu dizabilităţi de auz trebuie:

- Să cunoască procesele psihice şi caracteristicile dezvoltării în diferite stadii de vârstă
- Să cunoască principii şi metode didactice şi să pună în practică pe acelea ce se impugn de situaţie, de copil şi de gradul de dizabilitate
- Să posede cunoştinţe referitoare la dizabilitatea copilului precum şi mijloacele şi tehnologia prin care poate fi ajutat
- Să cunoască şi să poată transmite cunoştinţe diferenţiate, în funcţie de particularităţile de vârstă şi intelectuale ale copiilor, de particularităţile dizabilităţii
- Să cunoască tehnologii moderne care să ajute în actul educaţional
- Să cunoască strategii didactice necesare organizării, proiectării şi desfăşurării eficiente a activităţilor educative
- Să nu uite că este membru al unei echipe interdisciplinare care are ca scop ajutarea copilului, dar şi că fiecare este o verigă importantă a lanţului educaţional.

Reprezentările concrete a acestor copii formându-se pe baza perceperii nemijlocite a lumii înconjurătoare, nu-şi găsesc reflectarea în cuvânt. Învăţământul copiilor care nu posedă vorbirea prezintă greutăţi deosebite. De aici reiese problema principală şi anume formarea vorbirii. Dar şi în condiţiile învăţării cu succes a limbii de către copiii cu deficienţe de auz însuşirea cunoştinţelor constituie totuşi, pentru ei, un act specific, în cadrul căruia cunoaşterea practică a realităţii are loc mai uşor şi mai repede decât generalizarea şi abstractizarea de la concret.

Copilul cu dizabilitate de auz trebuie încurajat să exploreze lumea folosindu-se de gestică şi mimică, comunicând adultului ceea ce îl interesează. Comunicarea este foarte importantă indiferent prin ce limbaj este exprimat. Se impune cunoaşterea ***limbajului mimico-gestual*** de către toate cadrele didactice ce predau la copii cu astfel de deficienţă. Limbajul mimico-gestual reprezintă un mijloc rudimentar de comunicare şi de reflectare a realităţii. Dezvoltarea gândirii noţionale are la bază utilizarea limbajului mimico-gestual. Folosirea exclusivă a mimico-gesticulaţiei nu este suficientă pentru o bună dezvoltare a procesului cognitive, de aceea, fiecare copil cu dizabilitate de auz urmează procesul specific demutizării.

Dacă la copii cu auz normal limba este însuşită în mod normal prin comunicarea directă cu ceilalţi oameni sau prin relaţiile cu membrii colectivităţii, la copii cu dizabilităţi de auz acest lucru nu se realizează în acest mod. Principala sarcină pe care o are profesorul este de a încerca să le dezvolte limbajul verbal. Specialiştii susţin ideea că pentru aceşti elevi trebuie alcătuit un

vocabular minim. Profesorul care predă la clasele de elevi cu dizabilităţi de auz foloseşte şi limbajul mimico-gestual pentru a-i face să înţeleagă mai uşor informaţiile transmise.

Comunicarea prin mimicogesticulaţie este de multe ori abstractă şi generală. Acest proces de abstractizare se observă prin menţinerea unor caracteristici ale obiectelor şi fenomenelor şi eliminarea altora, considerate netipice pentru o anumită categorie de obiecte sau fenomene. Pe parcursul anilor de şcolarizare, limbajul mimico - gestual se dezvoltă, cuvintele dobândind în felul acesta caracteristici noi. În timpul predării unei lecţii profesorul foloseşte adesea limbajul mimico - gestual pentru ca aceştia să poată înţelege materialul predate, să facă legătura între cunoştinţele noi care li se predau şi cele care deja le-au însuşit. Acest procedeu este absolut necesar, altfel elevii cu dizabilitate de auz nu şi-ar putea însuşi în mod conştient cunoştinţele predate. Faptul că profesorul foloseşte limbajul mimico-gestual pe parcursul predăriii unei lecţii îi determină pe elevi să-şi îmbogăţească mimico-gesticulaţia cu noi semne şi îi face să generalizeze unele semne anterior cunoscute.

În concluzie, gesticulaţia ajută la dezvoltarea vorbirii, dar ea nu trebuie să fie un substitut al acesteia. Profesorul are un rol important în dezvoltarea limbajului copilului, trebuie să-l încurajeze, să dea dovadă de răbdare în momentul în care apar greşeli de pronunţie.

Bibliografie:

Drugaş, Ioana (coord), *De la noi pentru voi: ghid pentru părinţi şi profesorii implicaţi în educarea copiilor cu dizabilitate de auz,* Editura Universităţii din Oradea, 2007

Gherguţ, Alois, *Psihopedagogia persoanelor cu cerinţe speciale*, Editura Polirom, Iaşi, 2006

Gherguţ, Alois, *Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri şi examene de obţinere a gradelor didactice,* Editura Polirom, Iaşi, 2005

Institutul de Ştiinţe Pedagogice, filiala Cluj, *Caiet de defectologie,* 1969, Cluj

Vrăsmaş Traian, *Învăţământ integrat şi/sau inclusiv*, Editura Aramis Print, Bucureşti, 2001

CREATIVITATE ŞI CALITATE PEDAGOGICĂ

Componenta principală a creativităţii o constituie imaginaţia, dar creaţia de valoare reală mai presupune şi o motivaţie, dorinţa de a realiza ceva nou, ceva deosebit. Şi cum noutatea nu se obţine cu uşurinţă, o altă componentă este voinţa, perseverenţa în a face numeroase încercări şi verificări. Rolul şcolii la formarea comportamentului creator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl foloseşte pentru cultivarea creativităţii la membrii ei tineri, de vârstă şcolară. Preocuparea de formare a independenţei în gândire şi exprimare implică şi o legătură cu familia. Părinţii trebuie convinşi că tutelarea excesivă împiedică dezvoltarea intelectului, manifestarea independentă a gândirii şi fanteziei lui, factori esenţiali în dobândirea viitoare a unei autentice competenţe profesionale. În societatea contemporană, cu schimbări rapide şi efecte imediate, educaţia şi învăţământul trebuie reînnoite, completate, adaptate, astfel încât putem vorbi despre o permanentă inovaţie şi creaţie in activitatea didactică.

Pentru elevi, şcoala viitorului trebuie să promoveze o educaţie de calitate şi să fie axată pe valori în care elevii să creadă, în care să se regăsească, îndeplinind două condiţii, fundamentale din punctul lor de vedere: şcoala viitorului trebuie să le placă şi să fie eficientă. Prioritatea învăţământului o constituie informatizarea, softul educaţional, reprezentat de programele informatice special dimensionate în perspectiva predării unor teme specifice, ceea ce reprezintă o necesitate evident. Utilizarea calculatorului în procesul instructiv-educativ facilitează realizarea scopurilor didactice şi idealurilor educaţionale. Formarea capacităţii de a utiliza calculatorul, de a folosi internetul este benefică elevilor,atât în activitatea şcolară cât şi în cea extraşcolară, în plan cognitiv cât şi psihic,prin relaţionarea cu lumea oferită de aceste instrumente.

Creativitatea pedagogică defineşte modelul calităţilor necesare educatorului/ cadrului didactic pentru proiectarea şi realizarea unor activităţi eficiente prin valorificarea capacităţilor sale de înnoire permanentă a acţiunilor specifice angajate la nivelul sistemului şi al procesului de învăţământ.

Educația,din punct de vedere etimologic,reprezintă influențarea sistematică și conștientă a dezvoltării facultăților intelectuale, morale și fizice ale copiilor și tineretului precum și totalitatea metodelor folosite în acest scop. Calitatea în educație se referă la totalitatea însușirilor esențiale ale sistemului educațional și reprezintă ,,valoarea pe care societatea o acordă serviciilor educaționale și educației în ansamblul ei". Calitatea educaţiei poate fi privită ca un ansamblu de caracteristici ale unui program de studiu şi ale furnizorului acestuia prin care sunt îndeplinite aşteptările beneficiarilor, precum şi standardele de calitate. Calitatea şi eficienţa sunt doi piloni importanţi ai reformelor educaţionale din toată lumea, care trebuie avute în vedere la construirea sistemelor naţionale de management şi de asigurare a calităţii şi în învăţământul românesc. Sunt necesare eforturi suplimentare ale tuturor actorilor implicaţi în proces pentru a spori calitatea, accesibilitatea, relevanţa, eficienţa, echitatea educaţiei.

Școala trebuie să contribuie la egalizarea șanselor tuturor copiilor la educație și la dezvoltarea potențialului lor, precum și la orientarea pregătirii școlare și profesionale. În învățământul contemporan se pune accentul pe funcția formativă. Educaţia de calitate este un drept al fiecărui copil. Ne străduim mult la nivel global să reducem abandonul şcolar, însă nu e suficient să readucem/menţinem copiii în şcoală, contează şi ceea ce primesc aici. Investim 10–12–15–18 ani în educaţia formală, mai mult decât în majoritatea activităţilor unei vieţi umane, e firesc să dorim şi să aşteptăm ca această investiţie să merite.

Managementul conflictelor este un element esenţial al unui management de calitate, atât la nivelul unui grup, al unei organizaţii, cât şi la nivel social şi cultural. Datorită confruntării cu parteneri de comunicare provenind de la alte medii culturale, trebuie dezvoltată o strategie care să ţină seama de obiectivele unei organizaţii, dar şi de cultura căreia îi aparţine. Literatura de specialitate a pus în evidenţă existenţa multor stiluri de negociere cu particularităţi distincte: stilul american, japonez, britanic, german, nord-european, francez, rus, chinez, stilul de negociere al ţarilor islamice, brazilian, indian.

Consider că managementul conflictelor este un element foarte important al realizării coeziunii sociale, de aceea tema trebuie prezentată atât la cursurile de formare a tinerilor profesori, cât şi la cele de formare continuă pentru profesorii cu mai multă experienţă didactică. Datorită faptului că astăzi elevul are numeroase surse de informare, rolul profesorului este acela de a-i oferi un model comportamental, atitudinal şi nu va reuşi decât dacă va avea o conduită de bun cetăţean.

Profesorul trebuie să fie creativ, receptiv la nou, pe care să-l accepte şi să-l promoveze şi să-i formeze pe elevi în spiritul aceloraşi valori şi atitudini, competenţe şi abilităţi, a unei reale educaţii europene.

În societatea contemporană, cu schimbări rapide şi efecte imediate, educaţia şi învăţământul trebuie reînnoite, completate, adaptate, astfel încât putem vorbi despre o permanentă inovaţie şi creaţie in activitatea didactică.

Obiectivul general este acela de a promova creativitatea ca factor cheie în dezvoltarea competenţelor personale, antreprenoriale şi sociale prin învăţarea pe tot parcursul vieţii dar şi de a găsi strategii moderne folosite pentru asigurarea unei educaţii de calitate în învăţământ.

Pentru elevi, şcoala viitorului trebuie să promoveze o educaţie de calitate şi să fie axată pe valori în care elevii să creadă, în care să se regăsească, îndeplinind două condiţii, fundamentale din punctul lor de vedere: şcoala viitorului trebuie să le placă şi să fie eficientă.

Prioritatea învăţământului o constituie informatizarea, softul educaţional, reprezentat de programele informatice special dimensionate în perspectiva predării unor teme specifice, ceea ce reprezintă o necesitate evidentă. Utilizarea calculatorului în procesul instructiv-educativ facilitează realizarea scopurilor didactice şi idealurilor educaţionale.

Calculatorul nu este utilizat pentru a înlocui activitatea de predare a cadrului didactic, cipentru a veni tocmai în sprijinul predării, ajutându-l astfel să-şi îndeplinească mai bine funcţia sa didactică fundamentală.

Programul de calculator poate deveni un suport important pentru o predare eficientă. Formarea capacităţii de a utiliza calculatorul, de a folosi internetul este benefică elevilor, atât în activitatea şcolară cât şi în cea extraşcolară, în plan cognitiv cât şi psihic, prin relaţionarea cu lumea oferită de aceste instrumente de lucru ale mileniului al III-lea.

Promovarea sănătăţii şi a stării de bine a elevului determină de asemenea o dezvoltare optimă din punct de vedere somatic, fiziologic, mintal, emoţional, social şi spiritual. Este foarte important ca în formarea unui stil de viaţă sănătos pentru şcolari să se pună accent pe:

- autocunoaşterea şi construirea unei imagini pozitive despre sine;
- comunicare şi relaţionare interpersonală;
- controlul stresului;
- dezvoltarea carierei profesionale;
- prevenirea accidentelor şi a comportamentelor cu risc pentru sănătate;

- prevenirea atitudinii negative faţă de sine şi viaţă.

În abordarea creativităţii în procesul educaţional, elevul trebuie încurajat să gândească independent, să îşi asume riscuri si responsabilităţi în demersul său spre formare intelectuală. Evaluarea pentru asigurarea calităţii şi rezultatele obţinute trebuie să ne lărgească perspectiva asupra situaţiei reale din şcoli, să identifice nivelul de pregătire al elevilor şi să ne ajute să descoperim componentele ce au nevoie de sprijin în dezvoltare.

Un obiectiv important ce ar trebui stabilit pentru anii următori este acela de a dezvolta un indicator internaţional al capacităţii de a învăţa, toate acţiunile bazându-se pe cercetarea ştiinţifică. Învăţământul modern are ca sistem de referinţă competenţele generale şi specifice pe care trebuie să le dobândească cel ce învaţă – elevul – pe parcursul şi la finele unui ciclu de instruire, al unui an de studiu etc. Centrarea pe competenţe reprezintă o preocupare majoră în triada predare-învăţare-evaluare.

Noua imagine a profesorului trebuie stabilită prin luarea în considerare a tuturor abordărilor de până acum, de la conceperea ca distribuitor de recompense sau ca sursă de informaţii, până la cea de „manager al învăţării”. Pentru fiecare profesor sunt fundamentale două roluri, cel de manager şi cel de evaluator.

Procesul instructiv-educativ trebuie astfel conceput şi desfăşurat, încât să-i convingă pe elevi să preţuiască propria moştenire naţională, să primească contribuţiile originale ale oricărei naţiuni la civilizaţia modernă, pregătind atât elevii, cât şi dascălii să înţeleagă valoarea diversităţii şi a independenţei de spirit. Educaţia este factorul hotărâtor al dezvoltării psihoindividuale a persoanei. Ea sistematizează şi organizează influenţele mediului,dezvoltă personalitatea.

Creativitatea, în termeni generali, este un proces mental care permite generarea de idei şi concepte noi sau asocieri originale între concepte şi idei deja existente.

Lumea modernă pune accentul pe folosirea mai eficientă a cunoaşterii şi a inovaţiei. Este necesară extinderea abilităţilor creatoare ale întregii populaţii, mai ales ale acelora care le permit oamenilor să se schimbe şi să fie deschişi faţă de idei noi într-o societate diversă din punct de vedere cultural, bazată pe cunoaştere.

Obiectivul principal este promovarea unor abordări inovative şi creative în diferite domenii de activitate.

Educaţia şi formarea profesională sunt factori decisivi pentru realizarea acestui lucru. Activităţile ar trebui să se concentreze pe crearea unui mediu favorabil pentru creativitate şi inovaţie şi să stimuleze o strategie pe termen lung.

Ar trebui, de exemplu, să se pună accent pe o gamă largă de subiecte, precum matematica, ştiinţa şi informaţia şi alte tehnologii. Noul mileniu aduce noi cerinţe educaţionale care impun noi metode, altele decât cele folosite până acum. O importanţă majoră în pregătirea elevilor pentru noile cerinţe, o au cele trei forme ale educaţiei şi anume:

-educaţia formală însemnând învăţare sistematică, structurată si gradată cronologic, realizată în instituţii specializate de către un personal specializat;

-educaţia nonformală constând în activităţi educative desfăşurate în afara sistemului formal de învăţământ de către diferite instituţii educative;

-educaţia informală care se referă la experienţe de învăţare spontană, cotidiană, existenţială, desfăşurate în medii culturale care nu au educaţia ca scop principal.

Criteriul de calitate aplicat educaţiei are un rol foarte important deoarece măsurile propuse pentru a promova creativitatea şi capacitatea pentru inovare vor fi adaptate fiecărei etape din cadrul învăţării continue.

Focalizată pe unitatea de învăţare, evaluarea ar trebui să asigure evidenţierea progresului înregistrat de elev în raport cu sine însuşi pe drumul atingerii obiectivelor prevăzute în programă. Este important să fie evaluată nu numai cantitatea de informaţie de care dispune elevul, ci, mai ales, ceea ce poate el să facă utilizând ceea ce ştie sau ceea ce intuieşte.

Fiecare activitate de evaluare a rezultatelor şcolare este însoţită de o autoevaluare a procesului pe care profesorul l-a desfăşurat cu toţi elevii şi cu fiecare elev în parte. Astfel poate fi descris nivelul de formare a competenţelor pentru fiecare elev şi pot fi stabilite modalităţi prin care se pot regla, de la o etapă la alta, activităţi de învăţare-formare a elevilor, în mod diferenţiat.

De o importantă deosebită este realizarea unui echilibru dinamic între evaluarea scrisă şi evaluarea orală; aceasta din urmă, deşi presupune un volum mare de timp pentru aprecierea tuturor elevilor şi blocaje datorate emoţiei sau timidităţii, prezintă avantaje deosebite, precum: realizarea interacţiunii elev-profesor; demonstrarea stadiului de formare a unor competenţe prin intervenţia cu întrebări ajutătoare, demonstrarea comportamentului comunicativ şi de interrelaţionare al elevului etc.

De asemenea, este necesară folosirea cu o mai mare frecvenţă a metodelor de autoevaluare şi de evaluare prin consultare, în grupuri mici, vizând verificarea modului în care elevii îşi exprimă liber opinii proprii sau acceptă cu toleranţă opiniile celorlalţi, capacitatea de a-şi susţine şi motiva propunerile etc.

Managementul clasei este un domeniu de cercetare în ştiinţele educaţiei care studiază atât perspectivele de abordare ale clasei de elevi cât şi structurile dimensionale ale acesteia, în scopul facilitării intervenţiei cadrului didactic în situaţii de criză micro-educaţională şi a evitării consecinţelor negative ale acesteia.Trebuie pus accent pe dimensiunile managementului clasei :

- dimensiunea ergonomică - se referă la dispunerea mobilierului, vizibilitatea, amenajarea sălii de clasă;
- dimensiunea psihologică - se referă la cunoaşterea, respectarea şi exploatarea particularităţilor individuale ale elevilor;
- dimensiunea social - se referă la clasă ca şi grup social;
- dimensiunea operaţională - se referă la instrumentele operaţionale care sunt recompensele şi pedepsele;
- dimensiunea inovatoare - se referă la cunoaşterea practicii educaţionale la un moment dat, cunoaşterea tendinţelor şi tradiţiilor activităţilor educaţionale vizate, cunoaşterea orizonturilor de aşteptare ale elevilor;
- dimensiunea normativă - se referă la norme, ansambluri de reguli care reglementează desfăşurarea unei activităţi educaţionale.

O importanţă deosebită în inovaţia şi creaţia în activitatea didactică o au rolurile manageriale ale cadrului didactic: de planificare (planifică activităţile cu caracter instructiv - educativ); de organizare (organizează activităţile clasei); de comunicare (comunică idei, cunoştinţe, ascultă efectiv, oferă feedback, stabileşte canalele de comunicare); de conducere (conduce activităţile cu elevii , desfăşurate în clasa şi în afara ei); de coordonare (sincronizează obiectivele individuale cu cele comune clasei, contribuind la întărirea grupului şi formării echipelor de lucru); de îndrumare (prin intervenţii punctuale adaptate unor situaţii specifice, recomandări); de motivare (prin întăriri pozitive, prin utilizarea aprecierilor verbale şi non-verbale în sprijinul consolidării comportamentelor pozitive); de consiliere (de orice tip, în probleme personale sau legate de şcoală); de control (în scopul cunoaşterii stadiului în care se

află activitatea de realizare a obiectivelor şi nivelul de performanţă); de evaluare (măsura în care scopurile şi obiectivele au fost atinse).

Pentru a susţine creativitatea, predarea declarativă, de tip clasic trebuie depăşită şi înlocuită cu metode care pun accent pe explorare, pe descoperire, pe încurajarea gândirii critice a elevului, pe participarea activă a acestuia la formarea şi dezvoltarea sa intelectuală.

În viziunea metodologilor moderne, demersul didactic se centrează pe elev şi are în vedere transformarea acestuia din "obiect" al procesului didactic în" subiect activ" al propriei deveniri.

Modelul de proiectare a activităţii didactice are în vedere trecerea de la centrarea pe conţinut la centrarea pe activitatea elevului, care presupune deplasarea accentului în activitatea didactică.

În concluzie, ar trebui să se ţină cont de toate formele de inovaţie socială şi antreprenorială. De asemenea, ar trebui să se acorde atenţie creaţiei artistice şi noilor abordări în domeniul culturii.

Bibliografie:

1. Cerghit I., "Sisteme de instruire alternative", Ed. Aramis, București, 2002;

2. Chivu R., "Elemente de managementul educaţiei", Ed. Meronia, București, 2008;

3. Gherguţ A., "Management general şi strategic în educaţie", Ed. Polirom, Iaşi, 2007;

4. Ionescu M., Radu I., " Didactica modernă", Ed. Dacia, Cluj – Napoca, 2001;

5. Stan E., "Managementul clasei", Ed. Institutul European, Iași, 2009.

METODE ȘI TEHNICI INOVATIVE PENTRU SUSȚINEREA PARTICIPĂRII ȘI REUȘITEI ȘCOLARE A ELEVILOR CU CERINȚE EDUCAȚIONALE SPECIALE

I. INTRODUCERE

Educația este un drept fundamental pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu **c**erințe **e**ducaționale **s**peciale (**CES**). În contextul actual, este esențial ca școlile să adopte metode și tehnici inovative care să stimuleze și să motiveze elevii CES, ajutându-i să se implice activ în procesul de învățare. În continuare vom explora diverse strategii și abordări interactive care pot fi utilizate pentru a spori interesul și participarea școlară a acestor elevi.

II. IMPORTANȚA METODELOR INTERACTIVE ȘI INOVATIVE

Elevii cu CES se confruntă adesea cu provocări suplimentare în mediul școlar, inclusiv dificultăți de învățare, probleme de comportament și bariere de comunicare. Prin utilizarea unor metode interactive și inovative, cadrele didactice pot crea un mediu de învățare mai incluziv și mai stimulant, care să răspundă nevoilor diverse ale acestor elevi.

II.1. Metode interactive de învățare

1. Învățarea prin joc

Învățarea prin joc este o metodă eficientă de a capta atenția elevilor CES, transformând procesul de învățare într-o experiență plăcută și motivantă. Jocurile educative pot fi adaptate pentru a răspunde diferitelor nevoi și niveluri de abilități ale elevilor, facilitând astfel învățarea prin distracție.

2. Învățarea prin proiecte

Această metodă încurajează elevii să lucreze în grupuri pentru a rezolva probleme reale sau pentru a crea produse finite. Proiectele pot fi adaptate pentru a se potrivi intereselor și capacităților elevilor cu CES, oferindu-le ocazia de a-și dezvolta abilități practice și sociale.

De exemplu, implicarea elevilor în proiecte interdisciplinare, care includ teme de interes pentru ei, precum mediul înconjurător, tehnologia sau artele, oferă fiecărui elev oportunitatea să contribuie în funcție de abilitățile și interesele sale. Acest lucru conduce la o îmbunătățire a

abilităților sociale și a încrederii în sine a elevilor, datorită oportunităților de colaborare și succesului în proiectele realizate.

3. Tehnologia asistivă

Utilizarea tehnologiei asistive poate transforma semnificativ experiența de învățare a elevilor cu CES. Dispozitivele precum tabletele, calculatoarele și software educativ specializat (incluzând aplicații educative pentru dezvoltarea abilităților de citire și scriere, jocuri educative și programe de comunicare asistată etc.) pot oferi suport vizual și auditiv, adaptat nevoilor individuale ale elevilor.

II.2. Tehnici inovative de motivare

1. Învățarea personalizată

Personalizarea învățării implică adaptarea curriculumului și a strategiilor de predare la nevoile și ritmul fiecărui elev. Aceasta poate include planuri individualizate de învățare, evaluări formative și feedback constant, pentru a asigura progresul fiecărui elev.

2. Gamificarea

Gamificarea transformă activitățile școlare în jocuri competitive și interactive, oferind recompense și recunoaștere pentru realizări. Această tehnică poate crește motivația și angajamentul elevilor cu CES, făcând învățarea mai captivantă și mai distractivă.

Concret, profesorii pot crea sisteme de puncte și recompense pentru diversele realizări școlare, transformând sarcinile academice în provocări captivante. Elevii vor fi motivați să participe activ și să-și îmbunătățească performanțele prin competiții prietenoase și recunoaștere publică a realizărilor.

3. Învățarea bazată pe probleme (PBL)

Învățarea bazată pe probleme stimulează gândirea critică și rezolvarea de probleme prin implicarea elevilor în situații de viață reală. PBL poate fi adaptată pentru a include probleme relevante pentru elevii cu CES, ajutându-i să-și dezvolte abilități esențiale și să înțeleagă relevanța cunoștințelor dobândite.

Implementarea acestor metode și tehnici va avea un impact pozitiv semnificativ asupra elevilor cu CES, obținându-se o creștere a motivației și a angajamentului, precum și o îmbunătățire considerabilă a rezultatelor academice.

III. STRATEGII PENTRU SUSȚINEREA PARTICIPĂRII ȘI REUȘITEI ȘCOLARE

1. Crearea unui mediu de învățare incluziv

Un mediu de învățare incluziv este esențial pentru ca elevii CES să se simtă acceptați și valorizați. Aceasta include adaptarea fizică a sălilor de clasă, utilizarea materialelor didactice diversificate și promovarea unei culturi școlare pozitive și respectuoase.

2. Colaborarea între profesori și părinți

Implicarea părinților în procesul educațional al elevilor CES este crucială. Comunicarea constantă și colaborarea între profesori și părinți pot asigura continuitatea și coerența învățării, precum și sprijinul necesar pentru elevi atât acasă, cât și la școală.

3. Formarea și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice

Profesorii trebuie să fie bine pregătiți pentru a lucra cu elevii CES. Programele de formare și dezvoltare profesională pot include cursuri de formare, workshopuri și schimburi de bune practici, ajutând profesorii să-și îmbunătățească abilitățile și cunoștințele necesare pentru a sprijini acești elevi.

IV. EXEMPLE DE TEHNICI ȘI METODE ÎN PRACTICĂ

1. Utilizarea mijloacelor vizuale și auditive

Elevii cu CES pot beneficia enorm de pe urma utilizării mijloacelor vizuale și auditive în predare. Acestea pot include diagrame, videoclipuri, înregistrări audio și alte materiale multimedia, care să ajute la clarificarea și consolidarea conceptelor predate.

2. Încurajarea autoreglării și a managementului timpului

Dezvoltarea abilităților de autoreglare și management al timpului este crucială pentru succesul academic al elevilor cu CES. Profesorii pot folosi tehnici precum stabilirea de obiective, utilizarea de cronometre și planificatoare vizuale, pentru a ajuta elevii să-și gestioneze mai bine sarcinile și timpul.

3. Învățarea prin mișcare și activități fizice

Integrarea activităților fizice în procesul de învățare poate ajuta la creșterea concentrării și a angajamentului elevilor cu CES. Jocurile educative care implică mișcare, exercițiile fizice regulate și pauzele active pot contribui la o experiență de învățare mai dinamică și mai eficientă.

V. CONCLUZII

Metodele și tehnicile interactive și inovative sunt esențiale pentru activizarea, motivarea și creșterea interesului elevilor cu cerințe educaționale speciale pentru participarea școlară. Învățarea prin joc, proiecte, tehnologie asistivă, gamificarea și PBL sunt doar câteva dintre abordările care pot transforma experiența de învățare a acestor elevi, ajutându-i să-și atingă potențialul maxim. Prin crearea unui mediu de învățare incluziv și colaborativ, precum și prin formarea continuă a cadrelor didactice, școlile pot asigura o educație de calitate pentru toți elevii, indiferent de nevoile lor speciale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bulat, G., Rusu, N., *Suportul educațional. Asistența copiilor cu cerințe educaționale speciale. Ghid metodologic*, Editura Bons Offices, Chișinău, 2015;

2. Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, ediția a II-a, Editura Polirom, Iași, 2006;

3. Ungureanu, D., *Copiii cu dificultăți de învățare,* Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998;

4. *Utilizarea TIC în procesul de predare-învățare în clasele care includ copii cu CES*. Ghid elaborat în cadrul Proiectului „Școala românească – mediu incluziv", Editura Foton, Brașov, 2011;

5. Vrășmaș, E., *Dificultățile de învățare în școală – domeniu nou de studiu și aplicație*, Editura Aramis, București, 2007;

6. Vrășmaș, T., *Învățământul integrat și/sau incluziv pentru copiii cu cerințe educative speciale*, Editura Aramis, București, 2001.

RELAȚIA DINTRE PSIHOMOTRICITATE ŞI FORMAREA ABILITĂȚILOR DE SCRIS-CITIT

În învățarea scrisului, baza o constituie nu însuşirea semnificațiilor (element care apare secundar), ci o activitate de explorare specifică psihomotrică, care implică observarea şi cunoaşterea fiecărei forme grafice, similare procesului de cunoaştere a formelor în general.

Scrisul este o formă de exprimare a limbajului ce implică comunicarea simbolică, realizată cu ajutorul unor semne create de om. El este acţiune şi limbaj, nefiind posibil decât când motricitatea are un anumit nivel de organizare, când există coordonare fină a mişcărilor, atunci când acestea se pot integra într-o activitate ce se desfăşoară în toate direcţiile spaţiului.

Prin activitatea perceptivă se realizează procedeele de cunoaştere şi se pun bazele asimilării acestor trasee grafice.

În scriere, este importantă nu numai apropierea de **modelul grafic,** ci şi explorarea acestuia, interiorizarea lui prin procedee variate, pentru realizarea asimilării. Calea pentru cunoaşterea traseelor grafice o constituie interiorizarea progresivă a operațiilor. Astfel, acțiunea se va transforma în reprezentare, iar scrisul de la model devine instrument.

Activitatea psihomotrică specifică se împleteşte cu cititul, care cere recunoaşterea şi operarea cu elementele grafice asimilate. Cum în această dinamică fină procesul de abstractizare este unul de interiorizare, trebuie înțeles că la acest nivel apar dificultăți în momentul în care elevul nu posedă integritatea analizatorilor şi capacităților sale de cunoaştere (percepția psihomotrică, abstractizarea, asimilarea etc.) (Vrăşmaş E., 1999).

Pentru a învăţa scrisul elevul trebuie să posede o maturitate grafică sau, cum o numeşte Borel - Maisonny S. (1966), o **vârstă grafică.**

Vârsta grafică este evaluată de ansamblul particularităţilor afective, intelectuale şi psihomotrice.

Pentru a evidenţia această vârstă propice scrisului, cele mai bune criterii sunt dezvoltarea maturităţii şi comportamentului psihologic de bază pentru că scrierea este în acelaşi timp o acţiune motrică ca şi o operaţie intelectuală.

Pe de altă parte, această maturizare grafică este exprimabilă concret printr-o serie de capacităţi generale şi specifice (speciale), care se constituie în posibilitatea de a aborda scrisul. Aceste capacităţi sunt de fapt datele neurologice ce intervin în adaptarea copilului la mediul material şi la cel social şi care se pot defini drept capacităţi instrumentale. Elementele de ordin perceptiv, capacităţile motorii şi de limbaj, sunt un sistem necesar şi obligatoriu adaptării copilului la activitatea grafică.

Din punct de vedere psihologic, datele instrumentale necesare copilului au în centru percepţiile şi psihomotricitatea, care sunt cele mai uşor evidenţiabile în trasarea liniei grafice. (Vrăşmaş, 1999)

Pentru însuşirea scris-cititului este necesară dezvoltarea auzului fonematic, educarea gestului grafic, în reuşita scrisului, este absolut necesară formarea imaginii mentale a literei şi a cuvântului ce trebuie scrise.

Activitatea grafică implică realizarea de relații multiple între percepție și motricitate. Vederea activă presupune fixarea obiectului percepţiei, iar această fixare necesită direcţionarea privilegiilor, prin mişcări ale corpului şi ale globilor oculari. Coordonarea ochi - mână, marchează un alt aspect al interacţiunii elementelor perceptive.

Învăţarea perceptiv - motrică cuprinde, în primul rând, fenomenele de învăţare, în care modificarea reacţiei constă în adaptarea unor forme de reacţii preexistente la condiţii perceptive noi, implicând fie stabilitatea de noi coordonări senzoriomotorii, fie creșterea preciziei sau fineței coordonărilor sau schemelor preexistente.

Maturizarea grafică este exprimabilă concret printr-o serie de capacități generale și specifice (speciale), care se constituie în posibilitatea de a aborda scrisul. Aceste capacități sunt de fapt date neurologice ce intervin în adaptarea copilului la mediu natural și la cel social și care se pot defini drept capacităţi instrumentale. Elementele de ordin perceptiv, capacităţile motorii şi de limbaj, sunt un sistem necesar şi obligatoriu adaptării copilului la activitatea grafică.

Schematizând evoluţia gestului grafic, putem astfel spune că el înglobează în sine, atât motricitatea (gestul), cât şi limbajul care îi stă la bază.

Fiind considerat o capacitate instrumentală complexă, scrisul este de fapt o proiecţie în spaţiu grafic a unei mişcări interiorizate, înseamnă că linia grafică poartă în sine sinteza acestor elemente, chiar evoluţia psihomotricităţii individului. Traseul grafic efectuat de copil poate da informaţii despre capacitatea lui de a-şi apropia acest instrument de adaptare.

Un alt argument îl constituie faptul că în orice activitate de învăţare sau de reînvăţare (terapie), progresia fiecărui copil este cel mai bun ghid, iar comparaţiile cele mai eficiente sunt cele făcute prin raportare cu sine însuşi, în perioade diferite.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ajuriaguerra, J., Auzias, M., Scrisul copilului, Vol. I, II, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980;
2. Albu, C., 1999). Psihomotricitatea, Ed. Spiru Haret, Iași, 1999;
3. Kulcsar, T., Preda, V., Însuşirea citirii şi scrierii, în: Psihologia Educatiei şi Dezvoltării, Editura Academiei, Bucuresti, 1983;
4. Verza, E., Verza, E. F., Psihologia copilului, Editura Trei, 2017;
5. Vrasmas E., Învățarea scrisului, Ed. ProHumanitate, Bucuresti,1999.

JURNALUL REFLEXIV, CA METODĂ DE EVALUARE COMPLEMENTARĂ A ACTIVITĂȚII PROFESORULUI LA ORELE DE LIMBA ROMÂNĂ

Jurnalul reflexiv reprezintă o metodă de evaluare complementară fiind utilizată cu succes ca o alternativă la formulele tradiționale și cuprinde activități, gânduri, opinii, împărtășite cu un punct de vedere critic.

Clasa : a V-a

Unitatea de învățare: *Pe strada mea*

Titlul lecției: Textul descriptiv literar. Personificarea -*O stradă cu sentimente,* de Ana Blandiana

Competențe specifice:

2.1. Identificarea informațiilor importante din texte literare si nonliterare, continue, discontinue si multinodale

2.3. Formularea unui răspuns personal si/sau a unui răspuns creativ pe marginea unor texte de diferite tipuri, pe teme familiare

2.4. Manifestarea interesului si focalizarea atenției in timpul lecturii unor texte pe teme familiare

Metode și procedee: explicația, conversația, exercițiul, jocul didactic

Mijloace de învățământ: tabla, manualul, fișe de lucru

Obiective operaționale:

- Să citească corect, conștient și expresiv textul;
- Să descopere cuvintele cheie dintr-un text;
- Să identifice corect personificări din texte date și să le comenteze

JURNAL REFLEXIV:

Ce am intenționat? – Pornind de la o discuție liberă referitoare la strada pe care locuiesc și la lucrurile din jur, am încercat să îi fac să descopere singuri definiția personificării, pe baza descrierilor fiecărui elev în parte și atribuirii de însușiri omenești unor obiecte. Astfel am pus accentul pe dezvoltarea competenței de comunicare și pe creativitate. Apoi elevii au lecturat *fragmente* (adaptare pentru copiii cu deficiențe de auz) din poezia din manual și au găsit

cuvintele cheie. Tot în perechi au analizat câte o strofă din partea a doua a textului dat, desenând casa descrisă, oferindu-i un nume și găsind trăsăturile umane ale acestor case. Au primit ca temă să realizeze un desen, în care să reprezinte, folosind personificarea, un obiect la alegere.

Ce am obținut? –**Ce reacții au avut copiii**? - elevii au descoperit aspectele legate de personificare și au reușit sa opereze apoi cu noile cunoștințe. Au fost încântați să lucreze în perechi și să își exprime opinia în legătura cu tema abordată.

Ce feed-back am oferit elevilor? -Elevii au fost încurajați și corectați/completați pe parcursul lecției.

Ce aș fi putut face mai bine? –As fi dorit să le ofer spre analiză și alte fragmente de text descriptiv literar.

Ce îmi propun pentru data viitoare? –Să mă încadrez mai bine în timp.

În concluzie, utilizarea metodei jurnalului reflexiv în cadrul orelor de limba română este de un real folos pentru organizarea și planificarea orelor de limba română, aducând un plus de informații concrete în analiza activității.

TERAPIA CRANIO-SACRALĂ

Terapia CranioSacrală are ca rădăcini începutul secolului XX , când doctorul William Sutherland(osteopat DO), descoperă faptul că oasele craniului sunt organizate astfel încât, le este permisă mișcarea. Privind un craniu dezarticulat, Sutherland a observat că locul unde temporalele întâlnesc parietalele, seamănă cu branhiile unui pește. Această articulație indică mobilitatea unui mecanism de respirație.

În ce constă terapia cranio-sacrală?

Este o terapie manuală cu o atingere blândă la nivelul oaselor craniene, a coloanei și a osului sacru, ce ameliorează fluxul de lichid cefalorahidian și facilitează eliberarea tensiunilor din organism. Este bazată pe conceptul osteopatiei craniene

Terapia cranio-sacrală tratează:

• Migrene şi dureri de cap

• Dureri cronice de gât şi spate

• Deteriorare a funcţiilor de coordonare motorie

• Colici

• Autism

• Disfuncţii ale sistemului nervos central

• Probleme ortopedice

• Accidente traumatice ale creierului şi măduvei spinării

• Scolioză

• Boli ale copilăriei

• Dificultăţi de învăţate

• Depresie

• Oboseală cronică

• Dificultăţi emoţionale

• Probleme legate de stres şi tensiuni nervoase

• Disfuncţii ale ţesutului conectiv

• Disfuncţii ale articulaţiei temporo-mandibulară

• Boli neurovasculare şi ale imunităţii

• Stres post-traumatic

• Disfuncţii post chirurgical

Este adresată tuturor, de la nou-nascuți la femei însărcinate și adulți de vârsta a treia. De această terapie se pot bucura atât persoanele care au probleme de sănătate, cât și cei sănătoși, care vor să se relaxeze și să scape de stresul zilnic.

În timpul ședinței, pacientul se afla intins pe masa de tratament imbracat in haine lejere, timp in care terapeutul monitorizeaza ritmul craniosacral, identifica restrictiile si faciliteaza eliminarea lor.

Această terapie nu înlocuiește tratamentul, dar susține procesul de vindecare. De asemenea, terapia nu interacționează în mod negativ cu o altă terapie sau medicație.

Bibliografie:

1. https://osteopatie-bucuresti.ro/terapie-cranio-sacrala/
2. https://www.holisticsoma.ro/terapie/terapie-cranio-sacrala-si-kineto/

CHIMIA LA ELEVII CU CES

Educația incluzivă, un pilon fundamental în sistemul educațional modern, își propune să ofere acces egal la cunoaștere pentru toți elevii, indiferent de provocările individuale cu care se confruntă. În acest context, predarea disciplinelor științifice, precum chimia, devine o provocare dar și o oportunitate de a explora noi metode educaționale. Chimia, cu abstractizările și complexitățile ei, poate părea intimidantă pentru elevii cu cerințe speciale. Prin urmare, scopul acestui referat este de a explora și de a evidenția modalitățile prin care chimia poate fi predată eficient acestor elevi, asigurându-se că fiecare dintre ei are oportunitatea de a înțelege și de a se bucura de această știință fascinantă.

Vom explora strategii inovative și tehnici adaptative care transformă predarea chimiei într-un proces accesibil și captivant pentru toți elevii. De asemenea, vom discuta despre resursele educaționale disponibile și despre cum acestea pot fi utilizate pentru a îmbunătăți experiența de învățare. Prin această analiză, referatul își propune să ofere o perspectivă valoroasă asupra practicilor educaționale incluzive și să contribuie la dezvoltarea unor soluții eficiente care să răspundă nevoilor diverse ale elevilor.

Predarea chimiei elevilor cu cerințe speciale aduce în scenariul educațional un set unic de provocări. Conceptele abstracte și complexitatea materiei pot crea bariere semnificative în procesul de învățare. Fiecare elev percepe și procesează informațiile într-un mod diferit, iar dificultățile de învățare, deficiențele senzoriale sau problemele motrice pot amplifica aceste provocări. De exemplu, elevii cu deficiențe de vedere se pot confrunta cu dificultăți în vizualizarea structurilor moleculare, în timp ce cei cu dificultăți de concentrare sau de procesare a informației pot găsi dificilă urmărirea reacțiilor chimice complexe și a experimentelor. În plus, terminologia specifică chimiei poate fi greu de înțeles pentru elevii cu dislexie sau alte dificultăți de învățare asociate cu procesarea lingvistică. De asemenea, aspectul practic al chimiei, esențial pentru o înțelegere profundă a materiei, poate fi o provocare majoră pentru elevii cu limitări fizice, care ar putea avea nevoie de echipamente și materiale adaptate pentru a participa activ la experimente. Astfel, predarea chimiei necesită nu doar o adaptare a conținuturilor și a metodologiilor de predare, ci și o reconsiderare a modului în care accesibilitatea poate fi

îmbunătățită. Educatorii trebuie să fie pregătiți să modifice și să personalizeze materialele didactice, să ofere suport individualizat și să utilizeze tehnologie educațională avansată pentru a depăși aceste bariere și a face chimia accesibilă pentru toți elevii.

În încercarea de a face chimia accesibilă și înțeleasă de elevii cu cerințe speciale, educatori inovatori și cercetători în domeniul educației au dezvoltat și implementat o serie de strategii de predare adaptative. Acestea sunt concepute să răspundă diversității nevoilor educaționale și să transforme provocările în oportunități de învățare semnificative.

Una dintre cele mai eficiente abordări este utilizarea resurselor vizuale pentru a clarifica conceptele complexe. Diagramele colorate, modelele 3D și animațiile pot ajuta în special elevii cu dificultăți de învățare și pe cei cu deficiențe senzoriale să vizualizeze structurile moleculare și să înțeleagă procesele chimice. Aceste instrumente vizuale pot transforma o lecție abstractă într-una concretă și accesibilă. De asemenea, adaptările tactile, cum ar fi kiturile de chimie cu materiale și instrumente speciale, permit elevilor cu deficiențe vizuale sau cu limitări motorii să participe activ și să experimenteze direct reacțiile chimice. Modelarea moleculară prin construcții fizice poate oferi o înțelegere tactilă a legăturilor și structurilor chimice.

Tehnologia joacă un rol crucial în adaptarea predării chimiei. Software-urile educaționale și aplicațiile mobile, concepute pentru a oferi experiențe de învățare personalizate și interactive, sunt deosebit de valoroase. Acestea pot include simulări de laborator, jocuri educaționale și platforme de învățare adaptativă care ajustează dificultatea și ritmul în funcție de nevoile individuale ale fiecărui elev. În plus, realitatea augmentată și virtuală deschid noi posibilități pentru explorarea spațiului molecular într-un mod intuitiv și captivant. Prin implementarea acestor strategii, profesorii pot asigura că fiecare elev, indiferent de particularitățile sale, are acces la cunoștințele de chimie într-un mod care este nu doar informativ, dar și încurajator și stimulativ. Aceste metode nu doar că egalizează terenul de joc educațional, dar și îmbogățesc experiența de învățare pentru toți elevii, oferindu-le șansa de a excela într-un domeniu științific fascinant.

În era tehnologiei și a informației, accesul la resurse educaționale adecvate poate face diferența în educația elevilor cu cerințe speciale. În contextul predării chimiei, diversitatea și adaptabilitatea resurselor disponibile sunt esențiale pentru a asigura o experiență de învățare cuprinzătoare și accesibilă. Există o multitudine de manuale și ghiduri didactice special

concepute pentru a sprijini procesul de învățare adaptativ. Acestea includ materiale ilustrate bogat, texte simplificate și explicații pas cu pas ale conceptelor și experimentelor chimice. Profesorii pot, de asemenea, să acceseze colecții extinse de materiale digitale, inclusiv videoclipuri educative, tutoriale și cursuri online, care sunt adesea echipate cu subtitrări, descrieri audio și alte funcții de accesibilitate. Software-urile educaționale și aplicațiile sunt alte resurse valoroase care facilitează învățarea interactivă și angajarea elevilor la diferite niveluri de abilitate. Acestea oferă simulări de laborator, jocuri bazate pe concepte de chimie și provocări care pot fi adaptate pentru a răspunde nevoilor individuale ale elevilor. Prin interactivitate, elevii pot experimenta și înțelege chimia într-un mod ludic și intuitiv. În plus, comunitățile online și forumurile profesionale oferă o platformă pentru educatori pentru a împărtăși experiențe, strategii și materiale didactice. Participarea la aceste comunități poate fi extrem de benefică, deoarece profesorii pot primi suport și feedback de la colegi care se confruntă cu provocări similare în predarea chimiei către elevi cu cerințe speciale. În final, colaborarea cu bibliotecile și centrele educaționale poate oferi acces la resurse suplimentare, cum ar fi kituri de experimente adaptate și materiale tactile, care sunt esențiale pentru elevii care necesită o abordare mai concretă a învățării. Prin exploatarea acestor resurse și prin sprijinul constant oferit de comunitatea educațională, profesorii pot dezvolta un mediu de învățare inclusiv și eficient, care să permită fiecărui elev să exploreze și să aprecieze lumea captivantă a chimiei.

Este clar că predarea chimiei elevilor cu cerințe speciale reprezintă atât o provocare, cât și o oportunitate de a reinventa metodele tradiționale de educație. Prin implementarea strategiilor adaptative și integrarea resurselor educaționale inovatoare, profesorii pot transforma modul în care acești elevi interacționează cu chimia, transformând barierele în punți spre cunoaștere și înțelegere. Aceste eforturi nu numai că sprijină incluziunea și accesul la educație pentru toți elevii, dar subliniază și importanța adaptabilității și a inovației în predarea științelor. O abordare personalizată și sensibilă la nevoile individuale ale elevilor poate dezvălui potențialul neexplorat și poate inspira o pasiune pentru chimie și alte domenii științifice. Prin urmare, este esențial ca educatori să continue să exploreze, să dezvolte și să implementeze noi tehnici și resurse care să faciliteze învățarea incluzivă. Progresul în acest domeniu nu doar că va îmbunătăți experiența educațională pentru elevii cu cerințe speciale, dar va contribui la crearea unei societăți mai echitabile, în care fiecare individ are oportunitatea să contribuie și să se dezvolte. Astfel, angajamentul față de educația incluzivă și adaptivă nu este doar o responsabilitate educațională,

ci și un imperativ moral, care subliniază rolul esențial al educației în modelarea unui viitor în care toți elevii, indiferent de provocările cu care se confruntă, pot excela și pot atinge succesul.

JOCUL DE MIȘCARE LA COPIII CU CES

În activitatea de educație fizică și sport întâlnim adesea copii cu diverse probleme fizice și uneori psihice care de multe ori împiedică participarea lor la activitățile sportive.

Deficienţele fizice afectează în special componentele motrice ale persoanei. Ele pot limita capacitatea de mişcare a persoanei şi implicit integrarea socială a acesteia.

Cele mai întâlnite deficiențe pot fi:

- Boli genetice şi congenitale: sindromul Down, malformaţii ale aparatului locomotor;
- Boli de creştere: rahitismul; piciorul plat; hipotrofia staturală (nanism); inegalitatea membrelor; malformaţii ale coloanei vertebrale;
- Sechele posttraumatice: paraplegia posttraumatică; paralizia obstetricală; alte pareze<
- Deficienţe osteoarticulare şi musculare: traumatisme musculotendinoase; retracţii musculare (torticolis);
- Deficienţe preponderent neurologice distrofii musculare. sechele poliomelitice,etc

Din perspectiva psihomotricităţii se pot întâlni următoarele afecțiuni:

- tulburări de coordonare motrică;
- tulburări ale conduitelor neuromotorii /structurilor perceptiv – motrice (tulburări de schemă corporală, lateralizare, organizare spaţială, temporală.

În colectivele școlare sunt uneori copii cu nevoi speciale care nu au deficienţe propriu zise. Putem include aici și copiii cu probleme de adaptare la cerințele școlii, sau de integrare socială.

Una din formele de manifestare ale copilului este jocul. În mod obișnuit, această activitate apare din nevoia de acțiune, de mișcare a copilului, o modalitate de a-și consuma energia- sau de a se distra, un mod plăcut de a utiliza timpul și nu numai. Jocul este constituit dintr-un ansamblu de acțiuni și de operațiuni care urmăresc obiective de pregătire intelectuală, tehnică, morală, fizică a copilului. Elementul de joc imprimă activității copilului un caracter mai viu și mai atrăgător, varietate, o stare de bună dispoziție, previne monotonia, plictiseala și oboseala. În timpul jocului, copilul vine în contact cu alți copii sau cu adultul, astfel că jocul are un caracter social. Jocurile de echipă sunt esențiale pentru copiii cu handicap, întrucât le oferă

șansa de a se juca cu alți copii. In aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc.

Utilizat în procesul de învațământ, jocul dobândește funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a elevului la lecții, sporind interesul de cunoaștere față de conținutul lecției. În cadrul lecțiilor de educație fizică se pot aborda astfel de jocuri, fie cu scop general, fie cu scop terapeutic, în cazul elevilor cu deficiențe. În al doilea caz însă, trebuie avut în vedere că fiecare copil este diferit, de aceea este necesară o abordare și un program conceput special pentru nevoile fiecăruia.

Am urmărit și selecționat, din materialele de specialitate, exerciții fizice care se pot folosi cu succes pentru copii cu C.E.S. (cerințe educaționale speciale). Exercițiile pot fi grupate în mai multe categorii, în funcție de deficiențele copiilor:

Exerciţii motorii şi senzori-motorii:

- Exerciţii de coordonare, dinamică:
- Copilul execută mişcări simultane (ridică braţele odată cu ridicarea genunchiului drept etc.);
- Exerciţii de echilibru (pe o linie trasată pe sol, pe banca de gimnastică);
- Exerciţii de îndemânare (aruncarea mingii la coş, conducerea mingii cu măna, piciorul etc.);
- Exerciţii de coordonare a mişcărilor (leagă șireturi, face împletituri, înşiră bile/mărgele, încheie nasturi, pume aţa în ac etc.);
- Exerciţii de mimică/gestică (se îmbracă, urcă scări, sare peste obstacol etc)
- Jocuri cu mingea:
- Aruncare – prindere a mingii cu mărirea progresivă a distanței, în perechi, în cerc etc.; Este indicat ca mingea să fie moale și să aibă mărime mare pentru a fi ușor de prins.Pe măsuă ce se constată un progres, poate fi aleasă o minge mai mica. Se pot da indicații verbale : ”Aruncă la mine!", "Aruncă la coleg!", "Prinde mingea!", "Aruncă la perete!", etc., pentru a stimula orientarea spațială, dar și înțelegerea verbală.
- Jocul cu popice e un alt joc pentru dezvoltarea motricității fine, dar și de coordonare. Se pot folosi sticle goale, poate fi jucat și pe un plan înclinat. Mingea de asemenea va fi adaptată nevoilor copilului.

- Jocul ,,aruncă la coș,,. Coșul poate fi realizat dintr-un recipient, cum ar fi: găleată, cutie, bol, castron, lighean, etc. La început recipientul poate să aibă un diametru mai mare, apoi poate fi ales un recipient mai mic. Mingea de asemenea poate fi înlocuită cu un balon, o pereche de șosete, o minge de hârtie, etc.

➢ Alte jocuri necesare pentru echilibru, orientare în spațiu, coordonarea gesturilor sau mișcărilor corpului. Deși pare ceva normal, pentru un copil cu cerințe educaționale speciale (CES) aceste cerințe trebuie învățate și /sau educate.

- Exerciții de mers pe o linie marcată, sau pe o bandă de burete cu încercarea menținerii echilibrului;
- Menținerea echilibrului pe o minge de gimnastică din poziția șezând pe minge (se acordă sprijin prin ținerea mâinilor); menținerea echilibrului pe o minge de gimnastică din diverse poziții –pe burtă, pe spate, etc).

➢ Exerciţii fizice şi jocuri de mişcare cu utilizarea denumirilor părţilor corpului

exercitii simple de decizie: mișcările mâinilor, pumnului, degetelor, realizarea penselor cu degetele, opunerea palmelor, pumnul moale, gesturi de dibăcie, executate prin imitație cu ritm, înșurubări-deșurubări.

➢ Exerciţii specifice pe muzică (de genul cântece cu (şi) versuri însoţite de mişcarea sau indicarea unor elemente ale corpului.)

➢ Exerciţii fizice şi jocuri în perechi ”faţă în faţă” pentru recunoaşterea părţilor corpului partenerului; Exerciții pentru conştientizarea „imaginii în oglindă”, stânga – dreapta etc.

➢ Jocuri pentru membrele inferioare și membrele superioare: Sărituri într-un picior – se desenează un traseu pe care copilul să-l parcurgă sărind pe un picior la alegere. La întoarcere se reia traseul sărind pe celălalt picior). Echilibru pe un picior - copilului merge cu un obiect pe un picior, fără ca acesta să cadă, după care se schimbă piciorul.

- Jocul Șotron cu diferite variante de sărituri: pe un picior, pe 2 picioare, alternativ cu schimbarea picioarelor, etc. Cercuri plasate la dreapta şi la stânga unei linii, copilul sare pe piciorul stâng, când cercul este la stânga şi pe piciorul drept, când cercul este la dreapta);
- Joc cântat - copiii bat din palme (odată cu palma-dreaptă de sus şi stânga de jos, apoi se inversează la fiecare bătaie). Ex.: "Dacă vesel se trăieşte, fă aşa!".

- Lasoul cow-boyului - Se foloseşte o panglică. I se cere copilului să facă cercuri sau serpentine cu mâna, la alegere. Apoi, schimbă mâna.
- Joc de echilibru: - Cu o mână la spate, cealaltă întinsă în faţă, la orizontală ţinând o lingură cu o bilă sau o minge mică. I se cere să parcurgă un traseu, fără să-i cadă bila sau mingea. Se încearcă şi cu mâna cealaltă.

Acestea sunt doar câteva exemple de activități sau jocuri pe care le putem propune în activitatea elevilor cu C.E.S. Bineînțeles că fiecare profesor este creativ, poate inventa jocuri potrivite pentru elevii săi, prin care să se evite rutina și plictiseala, să se asigure o varietate și densitate a lecțiilor fără timpi morți.

BIBLIOGRAFIE:

1. Booth, T., Ainscow, M. – ”Indexul incluziunii şcolare”, www.csie.org.uk, 2001
2. Creţu, Carmen. – ”Curriculum diferenţiat şi personalizat”, Editura Polirom, Iaşi,1999
3. Cucos, Constantin - ”Pedagogie”, Editura Polirom, Iasi, Iași, 2000
4. Gherguţ, Alois – ”Psihologia persoanelor cu cerinţe special”, Editura Polirom, Iaşi, 2006
5. Pânișoară, Ioan-Ovidiu – ”Comunicarea eficientă”, Editura Polirom, 2008, Iași

MODALITĂȚI ȘI STRATEGII DE STIMULARE A MOTIVAȚIEI ÎNVĂȚĂRII LA ELEVUL CU CES

În societatea contemporană problemele de motivaţie ale elevilor sunt extrem de diverse și de cele mai multe ori intervenţia profesorului nu se poate baza pe reţete sau reguli, ci trebuie adaptată la fiecare situaţie în parte, în special în cazul elevilor cu CES.

Tot în acest caz, putem spune că, lipsa cadrelor didactice pregătite pentru lucrul cu această categorie poate fi o adevărată tragedie. S-a dorit integrarea copiilor cu cerințe speciale în cadrul școlilor de masă, însă fără a asigura condiții pentru a asigura succesul acestui demers, iar aici mă refer în special la pregătirea profesorilor care ajung să se confrunte cu situații cărora cu greu le pot face față. Rezultatul se manifestă atât în insuccesul cadrului didactic, cât și în cel al copilului, care nu are nicio o șansă de a beneficia de ceea ce educația i-ar putea oferi.

Cu toate acestea, majoritatea profesorilor din învățământul de masă, fac eforturi pentru a se adapta copiilor cu CES, încercând să găsească soluții la problemele care apar zilnic. Cu toate acestea, din experiența la catedră pot spune că se observă unele progrese în rândul copiilor cu CES în cazul utilizării unor forme de organizarea a clasei, anumitor metode de predare, învățare și evaluare sau a anumitor materiale didactice atractive (de exemplu tabla interactivă, videoproiector), care reușesc să atragă atenția. În cazul organizării clasei, am observat că lucrul în echipe îi ajută pe copiii cu dificultăți de învățare. Făcând parte dintr-o echipă copiii primesc întotdeauna sprijinul colegilor, astfel că le este mai ușor să rezolve sarcinile. Totodată simt că au locul lor bine definit în cadrul grupului, ceea ce le crește motivația

În ultimul timp am încercat să aflu cât mai multe despre copiii diagnosticați cu autism. Cea mai mare problemă în domeniul educației este că elevul și profesorul nu se înțeleg. Elevii cu autism au limitări calitative în comunicarea verbală și non-verbală, chiar dacă limbajul lor tehnic este corect. Limitările de comunicare ale elevilor cu autism sunt prezente în comunicarea receptivă (a înțelege ce vrea să spună cealaltă persoană) și de asemenea în comunicarea expresivă (adaptarea la ceea ce spune cealaltă persoană și comunicarea către cealaltă persoană a ceeace vem noi să spunem).

Aceasta poate duce la probleme de claritate în relația dintre elevii cu autism, colegii lor și cu profesorii de la clasă.

Copiii cu autism manifestă tipare rigide și repetitive de comportament și/sau interese restrânse:

- Mișcări motorii stereotipe sau repetate (de exemplu fluturatul mâinilor când se entuziasmează)
- Utilizarea sistematică, non-funcțională a obiectelor (de exemplu punerea în ordine sau învârtirea);
- Caracteristci ciudate de limbaj (ex:repetarea unor cuvinte)
- Folosirea ritualurilor;
- Atașarea față de un anumit obiect;
- Persistența în rutine și rezistența la schimbare.

Elevii cu autism procesează informațiile într-un mod total diferit față de copiii cu dezvoltare tipică. Lumea este un haos pentru elevii cu autism, deoarece le lipsește abilitatea de a integra toate informațiile de la toate simțurile într-un mod semnificativ pentru ei. Detaliile pot deveni prea importante, persoanele cu TSA neputând vedea întregul și perceptând doar fragmente.

Cum trebuie să ne comportăm cu un elev cu autism:

- Verificați dacă atenția copiilor este concentrată la dumneavoastră;
- Folosiți propoziții scurte fără informații irelevante;
- Folosiți mesaje pozitive;
- Folosiți un limbaj specific;
- Oferiți un suport vizual;
- Folosiți informații explicite și complete,
- Vorbiți rar;
- Acordați mult timp de gandire;
- Adresați-vă elevului în mod personal.

Ce nu trebuie făcut:

- Nu folosiți limbaj figurativ;
- Nu folosiți nume scrte sau porecle;
- Nu utilizați sarcasmul sau cinismul („Ai facut din nou o treaba excelentă”);
- Evitați mesajele negative și interdicțiile;

- Evitați întrebările vagi, deschise („Cum te simți azi?”)
- Evitați instrucțiuni în forma unor întrebări („Ai putea să îți faci ordine pe masă?)

În general, elevii cu autism au nevoie de o gestionare mai atentă și mai multe clarificări pentru a începe o sarcină sau a o finaliza. Profesorii pot contribui enorm la acest lucru. Mici adaptări, precum o planșă de planificare și o listă de activități, îl ajută pe elev să nu întrebe tot timpul ce are de făcut.

Elevii cu autism au propriul stil de învățare. În afara sensibilității senzoriale, are anumite carateristici:

- Învățare fragmentară, specifică contextului;
- Gandire specifică, faptică și rigidă;
- Procesare serială a informațiilor (în loc să fie paralelă);
- Interese specifice;
- Învățare individuală.

O zi de școală presupune mult stres și energie pentru elevii cu autism. Uneori , din acest motiv, nu pot ajunge în etapa de învățare.comportamentul problematic la elevii cu autism vine deseori din anxietate și frustrare. Când recunoașteți semnalele stresului la un anumit elev, puteți lucra cu elevul si crea un plan. Uneori este posibil să interveniți în proces și să împiedicați agravarea comportamentului. Amintiți-vă că durează până să se ajungă din nou la situația de calm. Prea multe informații, deseori bine intenționate, nu ajung la elev deloc calitativ sau cantitativ.

Din rolul de profesor, nu trebuie să faci lucruri imprevizibile și manifestă liniște și pace în interacțiunea cu un copil cu autism.

Problemele de motivație nu sunt caracteristice specifice ale autismului, dar le întâlnim deseori în clasă. Când analizăm cu mai multă atenție o problemă de motivație la copiii cu autism vine deseori din neclaritatea cu privire la obiectivele de învățare. Nu suntem motivați dacă nu știm de ce trebuie să facem ceva.

Întotdeauna, un profesor trebuie să se adapteze la nevoile unui elev facând obiectivele cât mai mici și specifice posibil, folosind interesele elevilor.

Teoria științifică a lui Vroom (1964) este încă bine cunoscută și larg răspândită pentru a explica felul în care se construiește motivația. Potrivit lui Vroom, scopul trebuie să fie valoros,

trebuie să existe o legătură directă între activitate și scop și trebuie să aveți încredere în propriile capacități.

Valoarea scopului;

I – legătura dintre activitate și scop (instrumentalitate)

E – Așteptarea succesului

De modul în care profesorul privește elevii cu CES depinde și felul în care vor fi percepuți de întreaga clasă. De crearea unui climat favorabil în colectivele de elevi din care fac și ei parte răspunde profesorul, iar un climat propice poate contribui la dezvoltarea motivației pentru învățare.

Reuşita activităţilor în cazul instruirii în interiorul clasei si a elevilor cu CES este dificilă și presupune efort dublu, atât în cazul copiilor cât și al profesorului.

In procesul instructiv-educativ,valorizarea posibilitatilor de invatare ale elevilor la clasa in general si celor cu CES in particular, devine o componenta definitorie care poate asigura succesul invatarii si integrarii.

BIBLIOGRAFIE:

Revista EDICT- Cristina Lăcătușu „Modalităţi şi strategii de stimulare a motivaţiei învăţării la elevul cu CES”

CARE SUNT SEMNELE COPILULUI CU CES?

CES este acronimul pentru „*cerințe educaționale speciale*„, expresie care încadrează copiii, începând cu primul lor an în sistemul de educație (de la grupa mică de grădiniță), într-o categorie aparte, aceea a copiilor care au nevoie de sprijin *diferit* față de restul colegilor pentru a învăța.

„CES" este o expresie-umbrelă, care acoperă întreaga varietate de situații în care un copil întâmpină dificultăți de învățare, de la dizabilitate fizică sau cognitivă la tulburări de personalitate și comportament.

Conceptul de „cerințe educaționale special" -reprezintă o categorie macro care include în sine toate dificultățile de învățare posibile ale elevilor, atât situațiile considerate în mod tradițional ca handicap (mental, fizic, senzorial), cât și cele referitoare la învațarea specifică, cum ar fi dislexia, tulburări de deficit de atenție sau alte situații de comportament, probleme psihologice, relaționale, context socio-cultural și dezavantaje lingvistice

În multe cazuri este evidentă nevoia de adaptare a mediului educațional – este evident că un copil nevăzător va avea nevoie de sprijin pentru a putea citi, spre exemplu prin facilitarea accesului acestuia la materiale educaționale audio sau tipărite special în Braille, însă **în foarte multe cazuri nevoia este discretă**, iar educatorii și părinții o detectează mai târziu, adesea abia pe parcursul școlii primare. Semnele sunt însă prezente și recomandăm evaluarea în acest sens pentru fiecare copil care manifestă oricare dintre problemele de mai jos:

- Copilul amestecă în exprimare cuvintele și frazarea este adesea greu de înțeles pentru persoanele care nu sunt în mediul lor apropiat (părinții îl înțeleg, dar alte persoane nu, sau îl înțeleg cu dificultate);
- Părinții sesizează adesea că „gândește prea repede pentru ce vrea să spună" sau că gândește prea încet;
- Copilul uită ce are de făcut sau nu poate urma mai multe instrucțiuni în serie, dacă au fost date toate odată, și le execută parțial (de exemplu: „du-te la baie și spală-te pe dinți și adu-mi pe urmă puțin suc în cana mea roz");
- Copilul se enervează adesea când „nu-i iese" ceva sau se ferește să încerce lucruri noi pentru că se teme că nu va reuși;

- Cunoaște informații, dar nu face legături între ele, sau face legături puține, numai între anumite informații (exemplu: deși știe că apa îngheață când e frig afară, nu poate trage concluzia că afară este frig dacă vede țurțuri);
- Copilul nu poate povesti ceva ce i s-a întâmplat sau nu poate localiza o amintire în timp (de exemplu, spune: „ieri am fost la bunica", deși a fost acum o lună);
- Copilul folosește stereotipii în exprimare, repetă aceleași fraze sau inițiază dialoguri stereotipe în situații obișnuite de viață, ca și cum ar repeta un scenariu (exemplu: de fiecare dată când vede un obiect, spune același lucru despre acel obiect);
- Copilul fie apasă, fie nu pune suficientă presiune pe creion când colorează cu precizie sau când începe să scrie semne pregrafice, ține creionul prea de sus sau prea de jos sau în pumn;
- Copilul este în general neîndemânatic (scapă lucruri din mână sau le apucă cu greutate, după mai multe încercări) sau este neatent, deconectat, nu se mișcă adecvat în mediu (se lovește de obiecte când trece pe lângă ele, nu este conștient că pe stradă trec mașini)
- Copilul face greu sau nu face legătura dintre litere și sunete, astfel încât nu poate trece la alcătuirea de silabe și are dificultăți în a învăta să citească, încurcă între ele literele care seamănă (exemple: m și n sau b, d și p), ghicește cuvintele, nu le citește, se descurcă mai bine cu cuvintele scurte, a cărei formă o deprinde (nu citește cuvântul punând cap la cap literele care îl compun, ci îl recunoaște după forma integrală și lungime);
- Are dificultăți în a asocia un semn cu o operațiune matematică (primele dificultăți apar la semnele: >, <, =, +, -);

Lista nu este exhaustivă și pot exista și alte semne pe care părinții și cadrele didactice le observă. În orice caz, atunci când sunt observate unele dintre aceste semne, **evaluarea este necesară și se face la cabinetul specialistului** (psiholog, logoped, neurolog, psihiatru, oftalmolog – în funcție de semnul observat) și nu trebuie amânată!

De asemenea, recomandăm părinților care *simt* că ceva este în neregulă să își asculte instinctele și să caute un diagnostic și sprijin pentru copil cât de devreme posibil. Intervenția timpurie este cel mai important demers pentru a ajuta copilul să progreseze.

Bibliografie

1. Vrasmaș Ecaterina Adina, Introducere în Educația cerințelor speciale, Universitatea din

București, Editura Credis, 2004 ;
2. Emil Verza, Florin Emil Verza (coordonatori), Tratat de psihopedagogie specială, Editura Universității din București, 2011.

TERAPIE PENTRU COPIII CU CERINȚE EDUCATIVE SPECIALE

Terapia cu copii cu cerințe educative speciale se refără la educarea copiilor cu nevoi speciale. Pe parcursul terapiei se utilizează diverse metode specifice nevoilor acestor copii, care au drept scop atingerea unui nivel mai ridicat de autonomie și adaptarea atât în mediul educațional, cât și în cel social. În categoria copiilor cu C.E.S. se încadrează atât copiii cu deficienţe propriu-zise, cât şi copiii fără deficienţe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigenţele şcolii.

- copiii care au deficienţe de comunicare şi interacţiune (tulburări din spectrul autist, sindromul Asperger, întârzieri în dezvoltarea limbajului).
- copiii care au deficienţe comportamentale și mintale (tulburări de conduită, ADHD, tulburări de opoziţie şi rezistenţă);
- copiii care au tulburări afective, emoţionale (anxietatea, depresia, mutism selectiv, atacul de panică, tulburări de stres posttraumatic, tulburări de alimentaţie – anorexia nervoasă, bulimia nervoasă – , supra-alimentarea);
- copiii care au deficienţe senzoriale şi fizice (tulburări vizuale, tulburări de auz, dizabilităţi fizice);
- copiii care au dificultăţi de cunoaştere şi învăţare (dificultăţi de învăţare, sindromul Down, dislexia, dispraxia, discalculia);

ADHD

”ADHD e o boală diagnosticată pe baza unui grad de deficit de atenție sau hiperactivitate și impulsivitate care e așa de ridicat, încât interferează cu abilitatea unei persoane de a reuși acasă, la școală, la serviciu sau în relațiile cu ceilalți. ” (Vincent J. Monastra, ”Cum să crești un copil cu ADHD”)

ADHD-ul debutează în copilărie. Sexul masculin este mai frecvent afectat în perioada copilăriei. În ceea ce privește adulții, ambele sexe sunt afectate într-un mod similar.

Copilul care este diagnosticat cu ADHD manifestă cel puțin 6 din următoarele simptome:

- dificultăți în menținerea atenției asupra sarcinilor sau activităților de joc
- copilul pare că nu ascultă când i se vorbește direct
- incapacitatea de a duce sarcinile la bun sfârșit

- dificultăți în organizarea sarcinilor și activităților
- evitarea implicării în sarcini care necesită un efort mental susținut (precum temele pentru acasă)
- pierderea lucrurilor care sunt utile pentru anumite sarcini și activități (cărți, rechizite, jucării)
- stimulii externi, chiar și cei irelevanți, distrag copilului atenția cu ușurință
- copilul este adesea uituc în ceea ce privește activitățile zilnice
- copilul nu poate sta nemișcat, foindu-se sau jucându-se cu mâinile și picioarele în timpul activităților în care ar trebui să rămână așezat (la școală, la masă, în timpul anumitor jocuri), se ridică în picioare și de multe ori chiar se deplasează în altă parte.
- copilul aleargă și vorbește ale excesiv de mult
- dificultăți în a se juca în liniște
- dificultate în ceea ce privește așteptarea rândului
- răspunsuri date înainte ca întrebarea să fi fost formulată complet sau neîntrebat
- copilul deranjează și întrerupe ceilalți copii
- memorie deficitară
- respect de sine scăzut
- anxietate

Metode și procedee

- utilizarea graficelor prin care terapeutul (în cadrul ședințelor de tarapie) și părinții (acasă) oferă puncte în momentul în care copilul îneplinește sarcinile cerute. La finalul săptămânii, în funcție de punctajul obținut, copilul va primi o recompensă (timp la televizor, privilegiul de a sta treaz până mai târziu, o jucărie, o îmbrățișare, o plimbare în parc etc) la școală, este indicată așezarea copilului lângă un elev model, departe de stimulii de distragere. identificarea nevoilor copilului și crearea unui plan de comun acord
- copilul învață să descopere moduri alternative prin care să își atingă scopurile
- utilizarea tehnicilor de relaxare
- folosirea unor jocuri care necesită atenție concentrată (puzzle-uri, jocuri de memorare, rezolvarea rebusurilor, completarea unor rebusuri, găsirea diferențelor
- strategii de organizare a activitatilor personale

AUTISMUL

Autismul reprezintă o tulburare severă de dezvoltare, fiind expresia lipsei oricărui contact cu cei din jur, a replierii şi retragerii în sine, a unei înstrăinări sociale. Copiii și adulții diagnosticați cu autism au dificultăți în ceea ce privește interacțiunea socială zilnică. Autismul apare fie la naștere, fie la vârsta de 18 luni - 2 ani a copilului.

Copilul care este diagnosticat cu Autism manifestă unele dintre următoarele simptome:

- copilul este frustrat și se adaptează cu greu la mediul social
- nu poate dezvolta relații cu copii de aceeași vârstă
- lipsa empatiei
- nu poate menține contactul vizual
- pare să audă uneori, dar alte ori nu
- apar reacţii paradoxale: râs /plâns /bucurie / tristeţe fără motiv
- copilul este atras de obiecte lucioase, colorate, aflate în mişcare
- manifestări isterice și comportament auto-mutilant
- nu poate conștientiza pericolele, neîncercând să se apere
- absența gestului de indicare
- absenţa pronumelui „eu”,
- frecvenţa mare a negaţiei „nu”
- vorbire lentă, neregulată, cu ruperi de ritm
- dă răspunsuri cu întârziere
- incapacitatea de a construi fraze lungi
- nu răspunde la numele lui/ei
- nu știe cum să se joace cu jucăriile
- nu zâmbește când i se zâmbește
- copilul pare că trăiește într-o altă lume
- comportamente repetitive și stereotipe (legănarea corpului, datul din cap, învârtirea obiectelor, alergatul înainte și înapoi, fluturarea brațelor,introducerea degetelor în nas, lovirea sacadată a obiectelor, mirosirea și lingerea suprafețelor, privitul în gol, datul ochilor peste cap, privirile furisate, alinierea obiectelor , vocalizarea, clipirea repetată, învârtirea repetată în cerc, frecarea feței cu palmele, bătutul din palme, mersul pe vârful degetelor de la picioare, țipetele repetate, etc)

- copilul nu poate să stea liniștit, face mereu ceva

Metode și procedee

- Sistemul de Comunicare prin Schimb de Imagini
- recompensarea comportamentelor potrivite
- utilizarea imitării verbale
- implicarea familiei în procesul terapeutic
- învăţarea copilului să identifice, să aleagă sau să arate obiecte prin denumirea lor
- copilul este învățat să utilizeze limbajul nonverbal

Bibliografie:

Ghergut, A., 2011, *Evaluare și intervenție psihoeducațională. Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*, Polirom, Iași

Vrăsmaș E., 2004, *Introducere în educaţia cerinţelor speciale,* Credis, Bucureşti

ȘCOALA INCLUZIVĂ – STRATEGII EDUCAȚIONALE NECESARE

O școală incluzivă este o școală democratică care asigură fiecărui elev accesul la cunoaștere, la formare de deprinderi, care asigură învățare individualizată, care colaborează cu familia și cu alți membri ai comunității, care se perfecționează permanent și construiește comunități incluzive.

Școlile incluzive trebuie să recunoască și să răspundă atât nevoilor diferite ale elevilor, cât și unor ritmuri diferite și asigurând o educație pentru toți prin intermediul unor curriculum-uri adecvate, a unor măsuri organizaționale, strategii de predare, a unui anumit mod de utilizare a resurselor și parteneriatelor cu comunitățile din care fac parte.

Conceptul de incluziune școlară se poate defini prin acceptarea de către instituțiile de învățământ a tuturor copiilor, indiferent de sex, apartenență etnică și socială, religie, naționalitate, rasă, limbă, integrare fizică, capacități intelectuale, zestre genetică, situația socioeconomică a părinților sau tutorilor lor și să răspundă nevoilor acestora.

Pentru o școală incluzivă de succes este nevoie de:

• legislaţia;

• colaborarea interministerială;

• sisteme adecvate de finanţare;

• instruirea profesorilor de sprijin;

• metode de predare incluzivă;

• promovarea respectului pentru diversitate, nondiscriminarea în şcoli;

• analiza şi adaptarea curriculară, a resurselor pentru predare în clase; sprijin individualizat adecvat;

• respectul pentru copil, ca să înveţe în limbajul mimicogestual şi prin toate formele adecvate de comunicare.

Educația nu trebuie să fie privită ca un privilegiu pentru câțiva oameni, ci un drept pentru toți oamenii.

Ministerul Educației se ocupă de legi, se ocupă prin diferite programe, de protecția socială a celor defavorizați, dar încă nu se ocupă, atât cât ar fi necesar, de construirea unui mediu bine dotat în unitățile în care sunt copii care necesită incluziune. Pentru a avea cu adevărat o școală incluzivă care să funcționeze, este necesară pregătirea acesteia, sunt necesare

condiții materiale care să permită un învățământ cât mai diversificat și adaptat diferitelor cerințe speciale: profesori de sprijin, mobilier, posibilități de modulare a programului zilnic, tehnici speciale de predare, adaptare curriculară individualizată.

Termenul cerinţe educaţionale speciale desemnează o abordare educativă diferenţiată și specializată a elevilor cu deficienţe mentale, dizabilităţi fizice, afecţiune somatice, etc. Este o provocare să lucrezi cu copiii cu CES, având în vedere caracteristicile și manifestările tulburărilor cu care se confruntă, dar nu este imposibil deoarece și ei au potenţial pentru dezvoltare, doar că este necesar să se descopere cele mai potrivite moduri prin care să fie activat.

Copiii cu C.E.S. au nevoie de un curriculum planificat diferenţiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic specializat, de programe specifice de predare-învăţare şi evaluare specializate, adaptate abilităţilor lor de citire, scriere, calcul, de programe terapeutice pentru tulburări motorii. De asemenea vor beneficia de consiliere şcolară şi vocaţională personală şi a familiei.

Stilul de predare trebuie să fie cât mai apropiat de stilul de învăţare pentru ca un volum mai mare de informaţii să fie acumulat în aceeaşi perioadă de timp. Acest lucru este posibil dacă este cunoscut stilul de învăţare al copilului, dacă este făcută o evaluare eficientă care ne permite să ştim cum învaţă copilul, dar şi ce si cum este necesar să fie învăţat. Unii elevi au nevoie de o terapie a tulburărilor de vorbire şi de limbaj şi de psihoterapie individuală şi de grup pentru sprijinirea integrării pe plan social. De asemenea copiii au nevoie de ajutor suplimentar din partea profesorilor şi colegilor, fiind nevoie să primească în activitatea şcolară conţinuturi şi sarcini simplificate.

Copiii cu tulburări vizuale, tulburări de auz, cu dizabilităţi fizice, necesită programe şi modalităţi de predare adaptate cerinţelor lor educative, programe de terapie, rampe de acces pentru deplasare, asistenţă medicală specializată, asistenţă psihoterapeutică.

Copiii ce prezintă tulburări emoţionale trebuie să fie din timp identificaţi astfel încât consultarea psihologului, a medicului neuropsihiatru şi terapia să fie făcute cât mai precoce, cu implicarea tuturor factorilor educaţionali (familie, cadre didactice). Consilierul şcolar este şi el de un real ajutor, el oferind consilierea elevului şi a familiei.

Strategii şi intervenţii utile din partea cadrului didactic:

-Crearea unui climat afectiv-pozitiv;

-Stimularea încrederii în sine şi a motivaţiei pentru învăţare;

-Încurajarea sprijinului şi cooperării din partea colegilor, formarea unei atitudini pozitive a colegilor;

-Încurajarea independenţei, creşterea autonomiei personale;

-Încurajarea eforturilor;

-Sprijin, încurajare şi apreciere pozitivă în realizarea sarcinilor şcolare, fără a crea dependenţă;

-Folosirea frecventă a sistemului de recompense, laude, încurajări, întărirea pozitivă, astfel încât să fie încurajat şi evidenţiat cel mai mic progres;

-Crearea unui climat afectiv, confortabil;

-Centrarea învăţării pe activitatea practică;

-Sarcini împărţite în etape mai mici, realizabile;

-Folosirea învăţării afective;

-Adaptarea metodelor şi mijloacelor de învăţare, evaluare,etc.

Referindu-ne la punctul *promovarea respectului pentru diversitate, nondiscriminarea în şcoli*, putem spune că conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă trebuie formată și dezvoltată, învățându-i că primirea celor „diferiți" alături de ei înșiși trebuie făcută nu doar din obligație sau din milă, ci pentru că fiecare individ are dreptul de a participa la acțiuni comune care să conducă la dezvoltarea lui ulterioară și la dezvoltarea comunității în care trăiește. Trebuie formate comportamente în spiritul toleranței și nediscriminării, al acceptării și oferirii de șanse egale pentru toți.

În calitate de educatoare ce am la grupă copii cu CES, întotdeauna încerc să găsesc cele mai potrivite căi prin care să îmi însoţesc copiii către cunoaștere și integrare. Neavând experiență în lucrul cu astfel de copii, nici studii aprofundate sau cunoștințe specifice, doar deschidere și înțelegere față de durerea unor astfel de părinți, a trebuit să studiem specificitatea afecțiunii, cu scopul de a putea concepe un plan concret de intervenție și educație, vizand facilitatea integrării copilului autist în colectiv. Nu este simplu, dar cu dăruire, imaginaţie, colaborare din partea părinților și multă răbdare se pot crea strategii eficiente care să îi sprijine în acest sens.

Bibliografie:

Radu, Gheorghe, „Psihopedagogia școlarilor cu handicap mintal”, Editura Pro Humanitas, București, 2000

Revista Învățământul Preșcolar 1/2007

Seach Diana „Jocuri interactive pentru copii cu autism”, Editura Fides, Iasi, 2011.

Weihs T J “Copilul cu nevoi speciale”, Ed Triade, Cluj Napoca, 1998

TRATAREA DIFERENȚIATĂ ȘI INTEGRAREA COPIILOR CU CES

TRATAREA DIFERENȚIATĂ A COPIILOR CU CES

Natura personalității, ca produs al mediului şi al eredității, este întodeauna unică, ea este decisivă pentru comportament în orice situaţie dată. Nu toţi copiii sunt educabili în acelaşi grad - nu toţi dispun de aceeaşi zestre ereditară, de aceleaşi posibilităţi de organizare interioară a experienţei, nu au acelaşi ritm şi stabilitate de timp. Dar, cu cât vom obţine mai multe date despre copil şi vom alcătui astfel un tablou complex şi integrativ, cu atât îl putem modela mai uşor, adaptând acţiunile noastre caracteristicilor sale.

Adaptarea procesului instructiv- educativ la particularităţile de vârstă şi individuale ale copiilor este conceptual cheie la care s-a ajuns pornind de la ideea lui Ian Amos Comenius conform căreia "din instrucţia pentru oameni nu trebuie exclus nimeni, decât neoamenii".

Pe aceeaşi linie a adaptării procesului de învăţământ astfel încât acesta să devină accesibil tuturor, se înscrie şi conceptul "educaţiei pentru toţi". Prin acest concept înțelegem o şansă dată tuturor copiilor şi o preocupare că indiferent de particularităţile şi diferenţele individuale, toţi copiii să se poată bucura de educaţie şi instruire. Educaţia pentru toţi are în vedere nevoia de a deschide structurile de educaţie pentru a primi şi a sprijini toţi copiii. Şcolile pentru toţi sunt percepute ca şcoli ale comunităţii, deschise, flexibile, democratice şi inovatoare. Acesta poate fi un mijloc de îmbunătăţire a educaţiei în general, prin reconsiderarea sprijinului care se acordă anumitor copii. Se recomandă renunţarea la împărţirea copiilor pe categorii şi considerarea fiecărui copil ca o persoană care învaţă într-un anumit ritm şi stil, un copil care poate avea nevoie de un sprijin diferit.

Ridicarea sistematică a nivelului calitativ al învăţământului, sporirea permanentă a eficienţei acestuia presupun iniţierea unui sistem de măsuri vizând atât mărirea continua a proporţiei elevilor cu randament şcolar superior, cât şi combaterea situaţiilor în care, din diferite motive, unii copii înregistrează, în anumite etape de şcolarizare, un eşec de integrare şcolară. Astfel problema prevenirii şi combaterii dificultăţilor de adaptare şcolară, sub toate aspectele sale, elucidarea cauzelor care determină dificultăţile respective reprezintă o temă prioritară, iar căutarea modalităţilor concrete de recuperare şi sprijinire este o sarcină a fiecărui cadru didactic.

În categoria copiilor cu cerinţe educative speciale, a căror principală caracteristica este dificultatea de adaptare şcolară, sunt integraţi copiii cu deficienţe (senzoriale, mintale, fizice), copiii întârziaţi pedagogic, şcolar, copiii cu dificultăţi de învăţare şi cei cu tulburări de comportament.

Cauzele fenomenelor de inadaptare şcolară şi de eşec la învăţătura sunt multiple:

- cauze cu prevalenta biologică (ereditatea patologică, aberaţii cromozomiale, tulburări ale metabolismului, afecţiuni ale SNC, deficiente senzoriale, mintale, motrice);
- cauze cu prevalenta biopsihică (starea precară a sănătăţii unor copii, tulburări caracteriale şi de comportament pe fondul unor afecţiuni psihice, insuficienta mintală, senzorială, motrica, tulburări ale vorbirii, stări anxioase, fobii, timiditate);
- cauze cu prevalenta socială (mediu familial alterat, educaţie şcolară inadecvată, influenţa nocivă a unor particularităţi psihice ale părinţilor, greşeli de educaţie în familie sau în şcoală)

1. INTEGRAREA COPIILOR CU CES

- Apariţia conceptelor de educaţie integrată şi şcoală incluzivă a determinat modificări fundamentale în percepţia actului educativ. Analizând particularităţile specifice procesului de învăţare a copiilor cu diferite tipuri de deficienţă, se ajunge la concluzia că una dintre calităţile esenţiale ale curriculum-ului şcolar vizează un grad cât mai mare de flexibilitate, astfel încât să permită fiecărui copil să avanseze în ritmul său şi să fie tratat în funcţie de capacităţile sale de învăţare. Pentru aceasta este nevoie ca formularea obiectivelor, stabilirea conţinuturilor instruirii, modalităţile de transmitere a informaţiilor în clasă şi evaluarea elevilor să se facă diferenţiat.

  - ETAPELE INTEGRĂRII COPIILOR CU CES

- <u>SENSIBILIZAREA</u> este prima etapă și urmărește pregătirea mediului şcolar (începând de la conducerea şcolii, continuând cu colectivul de cadre didactice, elevii, personalul administrativ al şcolii/ grădiniței, părinţii copiilor).
- <u>Luarea deciziei</u>- reprezintă o etapă decisivă care, prin implicaţiile sale, va determina schimbări majore la nivelul vieţii sociale în ansamblu. Această etapă are o conotaţie managerială puternică şi implică reorganizarea structurilor funcţionale ale şcolii/ grădiniței şi revizuirea atitudinii tuturor angajaţilor şcolii/ grădiniței faţă de actul educaţional.

- Tranziţia- este etapa cea mai dificilă, în care transformările manageriale din şcoală/ grădiniță solicită din partea cadrelor didactice, în special, adoptarea noilor modalităţi de lucru în plan didactic şi renunţarea la unele stereotipuri care vin în contradicţie cu noul mod de abordare a educaţiei în condiţiile integrării.
- Trainingul- este pasul următor, în care persoanele din şcoală implicate în activităţi didactice şi care manifestă deschidere faţă de ideea integrării sunt incluse într-un program de training unde învaţă principii, metode şi tehnici adecvate activităţilor instructiv-educative cu elevii deficienţi şi/sau dificili.
- Evaluarea procesului-este o etapă fundamentală care asigură reuşita integrării. Ea trebuie să se facă periodic prin implicarea tuturor părţilor: profesori, elevi, părinţi şi uneori, o serie de experţi (cadre didactice universitare, cercetători în domeniu). Evaluarea ajută în primul rând adaptarea permanentă la nevoile reale ale elevilor a tuturor proceselor care se desfăşoară în şcoală pe linia integrării/incluziunii şi, în acelaşi timp, permite menţinerea unei transparenţe şi a unei flexibilităţi absolut necesare în privinţa organizării şi conducerii şcolii/grădiniţei.

Integrarea copiilor cu CES conferă instituţiei şcolare rolul de componentă fundamentală a sistemului social, aptă să răspundă concret imperativelor de moment ale evoluţiei din societatea contemporană şi să rezolve o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare/valorizare socială a fiecărui individ şi la capacitatea acestuia de a se adapta şi integra într-o societate aflată în continuă transformare.

Bibliografie:

1. Gherguț, A., Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, 2005;

2.Popovici, D. V., Elemente de psihopedagogia integrării, Editura PRO HUMANITAS, București 1999.

INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Conceptul de CES

Cerințele educaționale speciale sunt acele cerințe care derivă din nevoile speciale ale unor persoane, generate de existența unor disfuncții la nivel intelectual, senzorial, fizic, psiho-afectiv, socio-economic, cultural (MECTS – Ordinul 5574/ 2011).

Astfel, putem considera că se încadrează în categoria CES: copiii cu dificultăţi motorii, sindrom Down, dificultăţi de vorbire, tulburări de comportament, autism, deficit de atenţie şi hiperactivitate (ADHD), dar şi cei care trec, pur şi simplu, printr-o perioadă mai grea (abandon familial, abuzuri, tulburări psiho-emoționale care dizabilitează formarea normală a personalității copilului).

Conceptul de CES presupune o abordare care consideră că fiecare copil este unic, poate învăţa dacă este identificat tipul de învățare specific particularităţilor individuale ale sale. Curriculum-ul școlar trebuie considerat un instrument necesar care trebuie să fie flexibil, adaptabil la cerințele elevilor.

CE INSEAMNA INTEGRAREA COPIILOR CU CES IN INVATAMANTUL DE MASA

Şcoala incluzivă trebuie să răspundă nevoilor comunității și să asigure o participare egală a tuturor elevilor. Incluziunea presupune că fiecare individ contează și cu toții avem nevoie de mai multă răbdare și toleranță față de cei care sunt diferiți.

Într-o astfel de unitate de învățământ, se asigură o educație pentru toți copiii si se caută mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare. Copiii din aceste unități de învățământ beneficiază de toate drepturile si serviciile sociale și educaționale conform principiului „resursa urmează copilul”.

Integrarea școlară este proces de adaptare a copilului la cerințele școlii pe care o urmează, de stabilire a unor raporturi afective pozitive cu membrii grupului școlar, de desfășurare cu succes a activităţilor școlare

Copilul cu CES are nevoie de condiţii de învăţare care să stimuleze şi să sprijine dezvoltarea sa, un curriculum adaptat şi individualizat. Adaptarea curriculumului la clasă pentru predarea, învăţarea, evaluarea diferenţiată se poate realiza prin:

- adaptarea conţinuturilor cantitativ şi calitativ, la potenţialul de învăţare al elevului;
- adaptarea proceselor didactice (metode utilizate, material didactic, timp de lucru alocat) nivelul de sprijin acordat elevului;
- adaptarea mediului de învăţare fizic, psihologic şi social;
- adaptarea procesului de evaluare (diverse proiecte şi produse scrise, orale, vizuale ale muncii elevilor).

- un climat cald, înţelegător, creat de familie şi şcoală, împreună cu o terapie şi educaţie personalizată, îi creează copilului cu CES o bază solidă de dezvoltare, putându-se preveni, în acest mod, tulburările emoţionale şi de comportament

Dintre posibilele **soluţii de integrare şcolară** a elevilor cu deficienţe scolare uşoare, pot fi enumerate următoarele:

- Organizarea clasei pe centre de interes, caz în care cadrele didactice pun la dispoziţie un sortiment bogat de materiale care să permită alternarea stilurilor de învăţare şi a aptitudinilor de dezvoltare.

- Promovarea interacţiunilor sociale, caz în care cadrele didactice trebuie să se implice în promovarea interacţiunilor dintre elevii clasei şi să ofere variate ocazii în care aceştia să comunice între ei, să relaţioneze şi să coopereze la rezolvarea unor situaţii diverse de învăţare.

- Utilizarea unor strategii de grupare diferită, caz în care, de-a lungul unei zile de şcoală cadrele didactice planifică activităţi prin care le oferă elevilor ocazia să lucreze în grupuri, în perechi sau individual şi asigură un feedback prompt şi consecvent.

Facilitarea dezvoltării sociale şi emoţionale, caz în care cadrele didactice au rolul de a crea o ambianţă emoţională care să stimuleze sentimentul de siguranţă şi să valorizeze reuşitele elevilor, ca mecanism de întărire a motivaţiei acestora pentru participarea la activităţile didactice, ştiut fiind faptul că elevii învaţă cel mai bine atunci când se simt în siguranţă şi obţin succese în activităţile şcolare.

Personalități care s-au deosebit prin aptitudinile lor:

Hans Christian Andersen (1805-1875)

Acest cunoscut scriitor danez, autor al unor povesti ca "Ratusca cea urata", "Craiasa zapezilor" sau "Mica sirena", era predispus in copilarie la accese de plans ciudate, fiind si usor efeminat. Potrivit jurnalelor lui, avea tendinta de a tanji dupa persoane inaccesibile (atat femei, cat si barbati). Iar cei care au analizat povestile lui considera ca acestea par a indica o revolta interioara profunda, el descriind adesea personaje bizare sau gresit intelese, care nu erau mereu suficient de norocoase pentru a gasi mantuirea. Expertii sunt de parere ca ar fi putut suferi de autism.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Poate cel mai mare compozitor al tuturor timpurilor, Mozart era un muzician desavarsit inca din copilarie, de la 4-5 ani. In adolescenta era deja considerat un geniu, castigandu-si notorietatea, fapt care i-a scos la iveala insa si problemele de concentrare (simptom intalnit adesea la pacientii autisti, dar nu numai)

Multi autisti, insa, care sunt adesea sensibili la sunete, devin foarte receptivi la muzica lui Mozart, atat de receptivi incat aceasta este folosita in terapie.

Albert Einstein (1879-1955)

Einstein este unul dintre cei mai inteligenti oameni din istorie, care a avut contributii foarte importante in fizica, dar se crede ca ar fi avut sindromul Asperger. Dupa moartea sotiei sale a devenit aproape complet dezinteresat de aspectul lui fizic (parul lui valvoi era celebru) - trasatura care a starnit comentarii pe atunci, cand formalitatile erau mult mai importante decat acum.

Bibliografie:

- Badea, E., Caracterizarea dinamică a copilului și adolescentului de la 3 la 18 ani, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993
- Cerghit, I., Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, strategii și stiluri, Editura Aramis, București, 2002
- Gherguț A., Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Editura Polirom Iași, 2001

MODELE PLANURI DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Plan de intervenție personalizat - An şcolar 2023-2024

DATE PERSONALE:

NUMELE ŞI PRENUMELE PREŞCOLARULUI:

DATA NAŞTERII:

CLASA: Grupa mare

DIAGNOSTICUL :

SCOPUL (COMPORTAMENTUL ŢINTĂ/REZULTATUL AŞTEPTAT)

Efectuarea unei game variate de exerciţii prin intermediul unor acţiuni simple,accesibile şi în ritm propriu atât la grupă cât şi individual în cadrul orelor de terapie pentru dezvoltarea limbajului,dezvoltarea înţelegerii şi atitudinilor pozitive de relaţionare în grup, dezvoltarea psihomoticităţii.

OBIECTIVE PE TERMEN SCURT:

1.Formarea abilităţilor de înţelegere.

2.Dezvoltarea capacităţii de a verbaliza întâmplările trăite şi cunoştinţele însuşite.

3. Ascultarea şi înţelegerea mesajelor orale scurte exprimate de educatoare.

4.Creşterea cpacităţii de adaptare la cerinţele grădiniţei

OBIECTIVE PE TERMEN MEDIU:

1.Îmbunătăirea nivelului de dezvoltare motrică.

2.Dezvoltarea exprimării orale,întelegerea mesajului transmis.

3.Dezvoltarea capacităţii de comunicare.

4.Educarea trăsăturilor pozitive de vointă şi caracter şi formarea unei atitudini pozitive faţă de sine şi faţă de ceilalţi.

5.Dezvoltarea abilităţilor de interacţiune cu adulţii.

6. Dezvoltarea abilităţilor de interacţiune cu copiii de vârstă apropiată

DURATA PROGRAMULUI: 06. 11. 2023 – 22.06. 2024

DOMENIUL/DOMENII DE INTERVENŢIE: Domeniul Limbă şi Comunicare
Domeniul Psihomotric
Domeniul Om si Societate

DATA ELABORĂRII PIP: 06 noiembrie 2023

DATA REVIZUIRII PIP: 01 februarie 2024

CONŢINUTUL ACTIVITĂŢILOR: texte scurte ce reprezintă diferite povestioare despre: anotimpuri, personaje din poveşti , poveşti ilustrate; ,poezii scurte; cântece; imagini despre anotimpuri şi despre activităţile specifice fiecărui anotimp; fişe de lucru; jetoane cu imagini;cd –uri.

Nr. crt.	Obiectiv operaţional	Strategii de terapie şi recuperare	Intervalul de timp	Evaluarea Indicatori
1.	Testarea şi evaluarea complexă - Să denumească şi să identifice unele imagini, obiecte, executarea unor comenzi transmise pe cale verbală, mimică, gest; - Să pronunţe silabe, cuvinte cu voce şoptită, voce de comunicare obişnuită sau stridentă;	- jocuri pentru dezvoltarea limbajului; - jocuri de construit; - planşe; - cărţi ilustrate	4 săptămâni	Execută comenzi pri gestică şi mimică
2.	- Să asculte şi să identifice unele semnale sonore; - exerciţii de identificare a stimulilor vizuali; - exerciţii de recunoaştere a stimulilor olfactivi şi gustativi; - exerciţii de discriminare tactilă; - exerciţii de antrenare asociată a analizatorilor; - exerciţii de receptare a unor mesaje.	- jetoane cu diferite imagini; - mulaje cu fructe, legume; - CD-uri cu diverse sunete, zgomote, onomatopee; - jocuri didactice.	4 săptămâni	Identifică semnale sonore
3.	-Să asculte şi să înţeleagă mesajele orale scurte exprimate de educatoare - exerciţii de ascultare şi reacţie la: a). prezenţa unor obiecte, persoane, animale; b). atingerea, zâmbetul adultului; c). denumirea unor obiecte familiare / părţi ale corpului; d). menţinerea suficientă a contactului vizual	-jocuri didactice; -planşe cu părţile corpului.	3 săptămâni	Receptează mesajele ora
4.	-Să respecte regulile grupului din care face parte. -Să răspundă adecvat la solicitările adultului. -Să se integreze în grupul de copii.	-jocuri de rol - jocuri didactice. -discuţii libere	2 săptămâni	Răspunde cerinţelor
5.	-Să coopereze cu membrii grupului şi să se joace. -Să relaţioneze cu ceilalţi copii. -Să împartă obiecte şi să împărtăşească experienţe cu ceilalţi.	Jocuri de rol Jocuri de atenţie Imagini poveşti jetoane	3 săptămâni	Cooperea relaţionea Cu memb grupulu

	-Să invite copii să se joace împreună			
6.	Să asculte şi să înţeleagă mesajele orale scurte exprimate de educatoare. - exerciţii aplicative de executare de comenzi verbale simple; - exersarea unor comenzi verbale potrivite la mediu ambiant; - exerciţii de ascultare şi înţelegere a unor mesaje accesibile; - exerciţii de formare a comportamentului de ascultător; - joc de rol cu imitarea unor acţiuni / simularea unei convorbiri telefonice.	- jocuri dicactice: - jetoane, planşe: - planşe; - jucării (telefoane)	4 săptămâni	Execută cor verbale Ascultă, im acţiuni
7.	-Să execute corect mişcările diferitelor segmente ale corpului; -Să se raporteze cu uşurinţă la un reper dat; -Să coordoneze mişcările cu ritmul solicitat de educatoare.	-jocuri individuale; - joc de rol; -jocuri de mişcare	5 săptămâni	
8	-Să execute exerciţii fizice - Să execute corect acţiuni motrice învăţate, variante de mers(mers în coloană, mers în perechi, mers pe călcâie, pasul uriaşului, mersul piticului)	Jocuri cu text şi cânt Jocuri de mişcare Jocuri individuale	4 săptămâni	Execută miş

Plan de intervenție personalizat

Date personale :

Gradinita/Grupa integratoare:
Nivelul grupei: I (mijlocie)
Data aplicarii: octombrie 2023
Psihodiagnostic : - tulburari din spectru autist ;
Starea de sanatate : relativ buna
Echipa de interventie:
Domeniul de intrventie: educational
Informatii educationale
Comportament cognitiv:
- copilul are reprezentari despre mediul inconjurator corespunzatoare varstei si nu are capacitatea de a observa sistematic;
- volumul limbajului este potrivit vârstei de trei ani, se exprima greoi ;
- gandirea se manifesta doar in cazuri concrete, intuitive;
- atentia este slab dezvoltata.

Comportament psihomotric:
- dezvoltare fizica este corespunzatoare varstei;
- cunoaste schema corporala;
- intampina dificultati in orientarea spatiala;
- are unele deprinderi de igiena personala si colectiva.

Relatii sociale:
- este copil sociabil, insa are probleme in a-si stabili relatii de prietenie.

Obiective pe termen lung:
- ameliorarea pronuntiei si dezvoltarea exprimarii orale;
- dezvoltarea operatiilor gandirii si a calitatii acesteia;
- recuperarea lacunelor;
- exersarea capacitatii de orientare spatiala si temporala;
- educarea comportamentului civilizat.

Domenii de interventie recomandate: Social Afectiv, Limba si comunicare, Stiinte, Psihomotor.

Structura programului de interventie personalizat

DOMENIUL SOCIAL AFECTIV

Autonomie personala si sociala

Tipuri de deprinderi	Obiective de referinta	Activitate	Metode si mijl. didactice	Obs.
Hranirea	- sa-si manifeste nevoia de hrana, lichide; - sa adopte o pozitie corespunzatoare luarii mesei; - sa manance singur (sau cu sprijin) - sa foloseasca corespunzator tacamurile; - sa tina cana in mana si sa bea din ea; - sa foloseaca servetelul la indicatia adultului.	Servirea pranzului la cantina grădiniței, alaturi de ceilalti copii	- demonstratia; - conversatia; - jocul de rol; - ilustratii; - vesela, - tacamuri, - meniu.	
Deplasarea autonoma	- sa comunice dorinta de a se deplasa in alta incapere; - sa mearga pe un traseu dat; - sa mearga pe scara cu pasi alternativi; - sa se urce si sa coboare din pat; - sa se orienteze intr-un spatiu delimitat cunoscut (clasa); - sa evite obiectele si situatiile periculoase;	Exercitii de lateralitate si schema corporala; Exercitii pentru dezvoltarea motricitatii generale	- demonstratia; - conversatia; - plansa “schema corporala” - papusa; - mingii; - obiecte din clasa.	
Utilizarea toaletei	- sa comunice nevoia de a merge la toaleta; - sa aibe control sfincterian pe parcursul unei perioade limitate de timp (o ora); - sa se imbrace si sa se dezbrace asistat la toaleta; - sa foloseasca hartia igienica; - sa se spele pe maini la solicitarea adultului; - sa foloseasca prosopul pentru a se sterge pe maini.	Executarea comenzilor atunci cand este asistat si sprijinit fizic si verbal.	- conversatia; - comunicarea prin imaginii (semnalizeaza dorinta de a merge la toaleta prin ridicarea unui cartonas)	
	- sa manifeste dorinta de a se imbraca si dezbraca,	Exercitii de imbracat/	- explicatia; -	

Imbracarea	(mimicogestual); - sa se imbrace/dezbrace asistat; - sa discrimineze corect obiectele de imbracat; - sa se incalte/descalte asistat; - sa incheie/descheie fermoare, nasturi, capse la haine, cizme	dezbracat papusa; Exercitii de discriminare a obiectelor de imbracat; Exercitii de incheiat/ Descheiat nasturi, fermoare.	demonstratia; - conversatia; - munca independenta; - ilustratii; - obiecte de imbracat/ incaltat.	
Igiena personala	- sa se spele pe fata si pe maini asistat; - sa se stearga cu prosopul la indicatia adultului; - sa foloseasca adecvat sapunul si hartia igienica; - sa se spele pe dinti in prezenta adultului; - sa faca baie/dus ajutat; - sa se piaptane; - sa-si stearga nasul;	Executarea comenzilor atunci cand este asistat si sprijinit fizic si verbal.	- demonstratie; - explicatia; - obiecte de igiena personala;	
Igiena camerei/ a spatiului personal	- sa isi pregateasca spatiul de lucru, de joaca, patul; - sa identifice hainele, jucariile, rechizitele proprii; - sa aranjeze hainele in stil propriu.	Executarea comenzilor atunci cand este asistat si sprijinit fizic si verbal.	- explicatia; - demonstratia; - jucarii; - haine; - rechizite.	
Realizarea activitatilor gospoda-resti	- sa indeplineasca sarcini simple, legate de aranjarea mesei; - sa participe la aranjarea/ strangerea mesei, alaturi de adult; - sa participe la mici treburi casnice (sters praful).	Executarea comenzilor atunci cand este asistat si sprijinit fizic si verbal.	- explicatia; - demonstratia; - conversatia; - obiecte din casa si din clasa.	

Maturizare social-afectiva

Obiective de referinta	Activitate	Metode si mijl. didactice	Obs.
- sa reactioneze la expresia fetei celuilalt; - sa isi exprime emotiile; - sa isi manifeste interesul fata de o persoana prin observarea miscarilor acesteia; - sa desfasoare o activitate in compania celorlalti; - sa accepte prezenta unei persoane necunoscute; - sa abordeze “adecvat” persoanele necunoscute; - sa suporte contactul cu mai multi oameni;	Executarea comenzilor atunci cand este asistat si sprijinit fizic si verbal.	- exercitii; - jocuri de rol; - ilustratii; - diverse obiecte.	

- sa suporte sa se afle intr-un loc necunoscut; - sa ceara ajutorul la nevoie; - sa evite pericolele evidente; - sa respecte regulile impuse de adult (comenzi simple); - sa reactioneze la diferiti stimuli (mirosuri, gusturi); - sa solicite diverse obiecte ale altor copii; - sa imparta anumite obiecte/ mancare/ jucarii cu altii copii;			

Domeniul – Stiinta (Cunoasterea mediului)

Obiective	Metode si mijloace de realizare	Criterii de evaluare	Metode si instrumente de evaluare
Sa recunoasca toti copii din grupa; Sa cunoasca numele tuturor copiilor, a doamnei educatoare	Jocul “Deschide urechea bine”; Exercitii de pronuntie si dezvoltare a auzului fonematic	Identifica si numeste toti copiii	Orale’ Incrajarea si stimularea
Sa recunoasca vecinatatile salii de clasa Sa numeasca grupele vecine (mare, mica).	Vizita in gradinita si la celelalte grupe vecine. dialogul	Identifica si numeste locurile cerute	Deplasare prin gradinita
Sa recunoasca anotimpul,caracteristicile specifice. Sa denumeasca culorile caracteristice	Exercitii de exprimare corecta a obiectelor si lucrurilor din imaginea data si identificare a culorilor si obiectelor	Exprima correct denumirea obiectelor si lucrurilor cerute, singur sau cu ajutor	Aprecieri verbale
Sa recunoasca parti componente ale corpului omenesc; Sa denumeasca partile componente ale corpului omenesc,simturile	Exercitiile de identificare a partilor corpului omenesc si de exprimare corecta.	Exprima singur sau cu ajutor Arata singur sau cu ajutor.	Aprecieri stimulatoare.
Sa numeasca membrii familiei sale. Sa cunoasca putine informatii despre fiecare membru	Joc de rol “De-a mama si de-a tata”, “De-a fratii”, “De-a bunicii” etc Exercitii de dezvotare a vocabularului	Identifica membrii familiei, ii numeste singur din fotografii	Aprecieri verbale, acordarea de stimulente
Sa recunoasca ocupatiile oamenilor Sa denumeasca meseriile	Jocul “Sa-mi povestesti despre meserii”, “Sa faci si tu ca el”.	Numeste si imita singur sau cu ajutor meseriile	Aprecieri verbale si stimulente

oamenilor	Exercitii de exprimare corecta		
Sa recunoasca animale pasari, sa le denumeasca.	Jocul “ Ograda cu pasari”, “Ferma de animale”, “Animalele padurii”. Exercitii de exprimare corecta.	Recunoaste si denumeste singur sau cu ajutor	Incurajari, stimulente; Primeste siluieta unui animal la locul potrivit

Domeniul Stiinte

Sa numere corect crescator 1-5.	Jocul “Cosul cu jucarii” Exercitii de numarare	Numara cu ajutor jucariile din cos	Aprecieri verbale acordarea de stimulente
Sa observe plantele din imagini . Sa recunoasca plantele cerute	“Jocul “Gradina cu flori”, “Gradina cu zarzavaturi”. Exercitii de identificare si recunoastere	Observa, recunoaste si numeste cu ajutor cateva din plante	Incurajari verbale, primeste bulina in piept
Sa aranjeze figurile geometrice. Sa recunoasca forma geometrica ceruta sau culoarea.	Jocul “ Foc si apa” Gaseste triunghiul colorat Exercitii de corectie a pronuntiei.	Gaseste si numeste figura ceruta singur sau cu ajutor	Aprecieri verbale
Sa invete o poezie de Mos Craciun.	“Il asteptam pe Mos Craciun” Exercitii de memorare	Repeta dupa educatoare, dupa parinte, spune singur sau cu ajutor	Participarea active la serbare
Sa asculte, sa cante colinde romanesti traditionale	Activitate practica : “Ascultam si cantam colinde”	Invata sac ante impreuna cu ceilalti copii	Incurajari verbale
Sa observe si sa cunoasca mijloacele de transport	“Cu ce calatorim” Dialogul Explicatia	Observa, atinge si denumeste jucariile singur sau cu ajutor	Incurajari verbale
Sa participe la o activitate in clasa, in mod direct	“Si eu vreau sa fiu laudat”- joc		Aprecieri verbale

Domeniul psihomotric

-sa recunoasca componentele spatiale sis a se orienteze adecvat.	Exercitii si locuri de miscare ce vizeaza: a)directia:inainte/inapoi sus/jos; stanga/dreapta b)distanta: aproape/departe c) pozitiile fata de obiecte: langa,pe sub. Jocuri de cautare a unor obiecte asezate in diferite pozitii spatiale; Rezolvarea unor fise cu sarcini de orientare spatiala.	Corectitudinea si rapiditatea reactiilor la comenzi; -identificarea si precizarea corecta a pozitiilor spatiale ale obiectelor folosite in joc; -recunoasterea si denumirea unor pozitii spatiale ale obiectelor din imagini.	Observarea comportamentului; Chestionarea orala pentru constientizarea pozitiilor spatiale; Aprecieri stimulative; Intreceri Analiza produselor activitatii (modul de rezolvare a fiselor)
Sa perceapa componentele temporale care vizeaza ritmul miscarilor	-exercitii effectuate pe loc si in deplasare cu respectarea duratei, tempoului, intensitatii. -exercitii si jocuri de miscare cu utilizarea onomatopeelor si a versurilor ritmate:”Cioc-boc,treci la loc”, “Unu-doi, unu-doi/Faceti toti la fel ca noi!”	Raspunde corect motric la urmatoarele comenzi: “Mergi cat dureaza melodia”, “Alearga mai repede”, “Paseste mai rar”, “Mergi usor pe varfuri”, “Bate pasul” -executa miscari la ritmul indicat.	Analiza modului cum respecta durata, tempoul, intensitatea in timpul executarii miscarilor; -aprecieri verbale; -incurajari; -stimulente.